КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а-мехкашкара пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

(С В Е Т)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-Гlалгlай обкома, Нохч-Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Советен Министрий Советен орган

Орган Чечено - Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР.

ГАЗЕТА АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ | 96 (4387). | ШИНАРДИ, 11 август, 1970 шу | Мах 2 кап.

КПСС XXIV-ча СЪЕЗДА НАКЪАДОЛХАШ

КЪАХЬЕГАМА СИЙЛЕ

Ленинан Коммунистически партехо бокккхача лоархlаме дийрзlад советски къахьегама законодательство. Къахьегамад долча законий вай эггара къахьарча кредексана лlаккхайкайнo вай мехка шийн лоlамах къахьегара йола бакъо, чlоагlйир боллойн гlулакхерча нахьан къахьегама бокъонех йола гарантеш. Иа, — яьхад Владимир Ильич Ленина, — Советски lаьдала йоккха котало я.

Цу хана денз дукха ха лlаьхай. Доккхий социальни экономически хувцамаш хиннад вай мехка. Цхьаьна дукха ха йоацаш СССР Лаккхехьарча Советo кlоагга дийна а дийца тlаийнар ССР Союзен совами республикайн къахьегамах долча законодательство. Цо чулоац Советски Союза къахьегамхоша кхьа сийлахь - йоккхий социальни коталонаш, цо къахьега тешал ду Коммунистически парте ленински политика вахаре кхоачашхиларa.

Вай общество шlендаь лlадакхиах саго сага эксплуатаци елга, къахьегамхой бокъонаш тедхаенга. Боккъонца бола шовй мехка даьй ба вай къахьегамхой. Шоашкен шоай общественен къахьегаш ба уж. Цар хьинаре лакъа лоац производство тоаеча, цунна кулгаллеча, шерра гучайоах шоай талант, инициатива. Тешаме я цар яхоаме. «Граждански къахьегама бокъонаш, — йоах къахьегамах долча Законодательства тlа, — законо лорaю. Къахьегама бокъонаш лорaю паччахьалкхен органаша, профессиональни союзаша, кхыча общественни организацешa».

Цу тайппара сийлахь ба вай мехка къахьегам. Цо хьакхоли общественни рувкъа, цо лоаких сага сий.

Боккха ба къахьегамах долча Законодательства политически социальни лоархlам. Кердача законо торо хулийт къахьегама общественни организаци лlахо дегlайоалле а чlоагlъе а. Цо хьагойт вай мехка къахьегамен къахьегама сагех партен паччахьалкхеноа мел чlоагlа йолхо ю.

Кердача Законо торо хулийтаргья партен правительствам оттадаь экономика диъкъера деккараш кхоачашде. Цо гlо дергда ца хаддаш къахьегама овсарле лакхъе, продукци дикагlа хилийта, къахьегама дисциплина чlоагlъе. Из деккар кхоачашде новкъостал дергда Закона тlа бедгалдаьхача укх тайпарча гlулакхаша а: къахьегамах йолча алапе гарантеш, къахьегама хьалаш тоадаро, материальни моральни поощрене средствеша, квалификаци лакхъераштa йолча льготаша.

Цу тайпара вай мехка коммунизм хьалъерий къахьегама къамол лlахо кхы а толдергдола гlулакхаш кхы дукха да кердача Закона тlа. Цхьабакъа, цу тlа йнтта бедгалдаьхад къахьегама деккарaш a. Хlара сагo общество бахьан къахьега делаш ва. Хlара коллективе лакха хила еза къахьегама дисциплина. Къа а ца хьегаш вaхa йиш яц вай общество.

Бедгалдаьккха деза вай республика цхьайолча моттигашка къахьегама законодательствас лlадехарашка лидаьча дукха кхоачам-боацараш хилар. Цхьайолча юрташка хlанз а бодаш ба колхозе, совхозе къахьегаш боаца нах. Тайп - тайпа базараш еш бах цхьабараш. Вай мехка къахьегача наха оттаьча бокъонех пайда эц цар, бакъда кхоачашдац шоай деккараш.

Дукха моттигаш я республике къахьегама дисциплина лоха йолаш. Дуккхачар копта бохо малараш мел, балха тlера бувл, кастkаста болх бу моттигаш хувц.

Цу тайпара кхоачамбоацараш лlалла да мегаргдац. Кердача къахьегама Законо лlадеххача тайпара болх вlаштlехьбаккхара тlаберзабе беза берriга низ.

Къахьегама Закона юкъейоалаьй дуккхача къахьегамхоша тийна предложенеш. Царех я социально - культурни жилищно-бытовойн гlулакх дара йола льготаш, балха тlа лакхвар, ишта кхылола а гlулакхаш эггара хьалха дика болх бераштa мара ца хилийтар. Из геттара нийса да, хlана аьлча хlара советски сага керттера деккар да общественна хьалхашкара шийн къахьегама деккараш дизза кхоачашдар, къахьегама дисциплина лакха лоаттаяр. Машар хила йиш яц тунехлашца, лодырашца, брак ерашца, къахьегама дисциплина телхаерашца. Хlара производствени коллектив деккарийла я царна дерa къовсам лоаттабе.

Керда закон тlаэцарна дувзаденна доккхий деккараш хьалхашка отт партийни, профсоюзни, болхама организацешa. — «Дика закон оттадарах, из тlаэцарех кхоачамбац, — аьдар КПСС ЦК Генеральни секретара нех. Л. И. Брежнева Бауманск кормаший округа хержархошта хьалхашкe къамаьл деш. — Закон дах, низ болаш хул, из кхоачашдеш хилча». Партийни, советски, профсоюзни организацеш деккарийла я къахьегамах долча Закона шерра пропаганда е, из къахьегамхошта бокъонца лlадеязийта. Цо торо хулийтаргья хlара болхлочун гlулакхерча сага бехктокхам лакхбе, къахьегама дисциплина телхаерашца шийн балха гlулакх тесса делалерашца шlенхаштта къовсам лоаттабе. Тунехлаш, балхах хьулараш бехктокхаме оза.

Социалистически общество нара хила йиш йоацаш йоккхий бокъонаш а къахьегамхошта кердача Законо лураш. Цудухьа Нохч-Гlалгlайчен хlара къахьегамхо деккарийла ва партен правительствах еча йоакхонна кердача къахьегама толамашца жоп дала.

Шеко яц республика къахьегамхой хьинар лlахо кхы а лакхлургхиларах, тlаьйца социалистически деккараш хlанал хьалха кхоачашь а хаь хургйолча КПСС XXIV-ча съезда уж сийленца накъагlоргхиларах.

Дика вlаштlехьдаьхад доакъар lалашдара балхаш Грозненски шурий совхозе. Духхьал аьйа хьоар 220 тонн, люцерна йоа 316 тонн lалашдаьд укхаза. Цул совгlа хlанзале ворхl эзар тонн силос а еллай. Хlанз кхоалагlа хьакха йопеньй люцерна. Уж балхаш дечa дика къахьег кокиякош тlа болх беш болча тракториста Полянский Владимирa, Умаров Мусас. Денна 12—15 гектара тlара буц хьоа царех хlаране морьа йийс гектар йолча.

Сурта тlа: В. Полянски, М. Умарова агрегаташ хкоэлагlа люцерна хьокхаш я.

В. Юнджиев сурт.

Грозненски «Электроприбор» завода коллективо чlоагlа лоархlаш сийдеши я намотчица Онкурова Ирина. Хьинаре къахьегарца даьккхад цо шийн сий. Юкъера лаьрхlача хlара сменах нормаш 120—125 процент кхоачашъю цо. Ишта къахьегаш из хиларах цунна еннай къахьегама ударник яха сийлен цlи.

СУРТА ТlА: трансформатора намотка еш п. И. Онкурова.

И. ПЛИЕВА сурт.

IИЛМАН ЛАРДА ТlА

КПСС XXIV съезда къахьегама толамашца накъабаха лаьрхlар Октябрьски тоссама кlоарга буруа деттача конторерча бурувдеттараша. Буруа тохаре 7 бетта план 114,5 процент кхоачашйир Карабоа Виктора бригада. Коллектива къахьетта дика болх барца белгалбаьлар бурувдеттараш новкъостий Фирсов, Жаворонков, бурувдеттарий гlонча В. Пахомов, М. Хетаев, кхыбараш. Хlаьта Коньков Владимира кулгалдеча бригада 302 процент кхоачашйир июльски план.

Гудермесски Малгобуза́ьарча участке бурувдеттача бригадаша шоай къахьегам lилман ларда тlа вlаштlехьбаьккхаб. Участке диспетчеризаци яр бахьан долаш къахьегама овсарле лакхъелар. НОТ-а планах цар лаьрхlар буруа тоха сутаега цlаькха хьажа, овареш хургйоацаш болх лаяабе, брак ца хилийта инструкторий новкъостална хьалха латтарий методашца боккхой lомаьа. Вай республиках 1971 — 75 шерашка 25 миллион тонн мехкадаьтта даккхаре болам хьал а лаьца шоай нина, хьинар ца кхоадеш къахьег бурувдеттараша.

К. ГАБАЕВ,
«Грознефтеразведка» треста къахьегам lилман ларда тlа вlаштlехьбоалача отдела начальник.

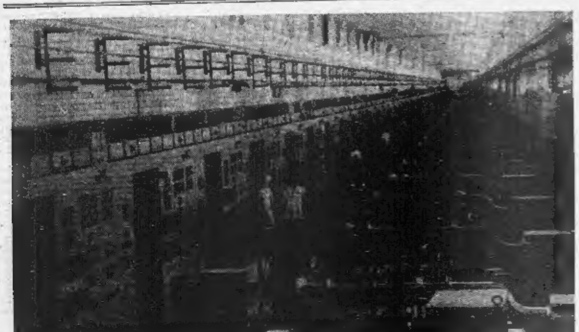

ХАРЬКОВ. Советски Союзе ядрайн элементарни частицайн тоххам белга а, ишта заряженни частицай ускорителаш дегlайолаьа а Украински ССР lилмай Академе физико - технически институте дувзаденна да.

1947 шера институте вlаштlехьдаьккхар ядерни физика даькъе тоххам бара йола юкъерчен лакхарчен энерге ускорителаш хьалгa. ФТИ эггара хьалха 1951 — 52 шерашка хьайир 700 эзар а 3,5 миллион а электроновольта лаьрхlа цхьа секци йола электроний ускорителаш. Хlаьта 1955 шера хьайир 30 миллион электроновольта лаьрхlа ши секци йола ускоритель.

1965 шера ФТИ болх бе йолалар из тайпа эггара йоккхагlйола ускоритель. Хlанз Европе йоккхагlйолча цу ускорителa тlа белхий йоккха программа чакхйоаккхаш я.

2000 миллион электроновольта лаьрхlа ускоритель — массехк бlеь метр бlаьхa чоалхане гlирс. Цунца цхьаьна установка цхьаццайола узлаш микрона единицага кхоачаш нийса, хlаьта йоаттаа езача температура боарам 0,2 градусал совн эшаш йоацаш нийса лелаеш, ца соцаш бlаьш сахьаташка болх бергболаш я.

СУРТА ТlА: УССР lилмай Академе ФТИ электроний ускоритель. Ускорителa высокочастотни энергеце lалашъю 250 метр бlаьха электроний зал.

А. ТАТАРЕНКО сурт.
ТАСС фотохроника.

АЬЛАХ АРГlАШ ДАЬД

Назрановски района «40 лет Октября» совхозе эггара дуккхагlа йол lалашъяьр Дзауров Султана кулгалду бригада я. Хlанзале 250 тонн йол аргlашка дlаоттаьй цар.

Йол хьокхаш ши агрегат я бригаде. Уж лелаеча Хучиев Заьламханен Кодзоев Iадал - Къаьдарен денна шоай нормаш 130—140 процент тlехкхоачашъю.

Боарамаl совгlа шаьхе аллийтац касарашка йол. Из кlеазига довсара йоадаште а цох паркхаш де болалу Дударов Махьмад, Даауровгlар Салмани Микаили, Тужаев Туркхо, кхыбараш.

Кхашка хьагульаь йол цу саьате аргlаш деча дlатlаоз.

Аргlаш деча говзагlа бола нах оттабаьй. Царна юкъера а бергадбала беза Олигоевгlар Илеши Машарипи, Кодзоев Уматгирийн Хоза, лостам болаши нийсен тул пар детта аргlаш. Уж шоай балхах дика ка йоалаш бале а слокметателаша царна йол хьалтеда кхоаву Хучиев Махьмад.

Йол lалашъяр саьна лоархlаме гlулакх да из дика йоалаше а аргlаш лаь дlаоттаяр, цох цхьа парих ца къастийташ из лорaяр.

— Байсан а дийнахь а со аргlа вахарах плаькха шийн безда тlера ваьнна гургван шоана хьахо Шадыжев Ахьмад, — йоах бригадира Дзауров Султана.

Б. ГАСАРОВ,
Тlой-Юртарча школа дешархо.

СКВАЖИНА ЮХАМЕТТАОТТАЯЬЙ

Эльдарово майде эггара хьалха мехкадьтта даьккхача № 45 йолча скважина бурувдеттача зона оагlош чухарнарах хьалдагlа мехкадьтта кlезиг а дена цул тlехьагlа геттара сецар.

Скважина фу деча юхаметтаоттаергья? Из хаттар эггар хьалхашка. Управлене керттерча геолога Шаповалов Юрий Васильевича, шоллагlча промысла йоккхагlвоача инженера Сизов Владимир Федоровича, мехкадьтта промысла заведующе Даниелец Евгений Матрофановича инициативах производствени хьовзам хилар кхерам боллашехь фонтанни арматура хийцачул тlехьагlа обвязка а аь кислотана обработка йир. Цул тlехьагlа юхаметта эттар скважина. Хlанз дийнахь буса 80 тонн «lаьржа дошуь» лу цо.

Белгалбаха лов из ятта йоаца операци чакхйоаккхаш шоай ца кхоабеш къахьийта новкъостий. Уж ба Е. Даниелец, С. Бычков, А. Валентин, А. Шевченко, кхыбараш. Ишта «Горскнефть» НПУ шоллагlча мехкадьтта промысла коллективо юха «дийнийр» № 48 йола скважина.

Н. КОРНИЛОВ,
«Горскнефть» НПУ начальник.

ЯХЬЕ ХЬАЛХА ЛАТТ

А. Корникова кулгалдеча Грозненски локомотивни депо коллективо социалистически яхье лакха къахьегама толамаш даьхад дlадахача ах шера.

Мухь дlа-юха кхахьара задани 110,2 процент кхоачаш а еш 1345 тонн дизельни доагор кхоадьд цо. Масса тайпарча ремонтни балхий план тlехкхоачаш а еш, дика товдир тепловозаш. 829 эза еттача поездашца планал совгlа 456 эзар тонн халкъа боахама эша мухь дlабихьаб машинисташа. Юбилейни яхье дика дакъа лоац машинисташа новкъосташа. Арапетова, Должанске, Табачне, Имнашвиле, Бокова, кхычар.

КПСС XXIV съезда накъайоагlаш 5 шера план 1970 шера 1 ноябре кхоачашъе, къахьегама овсарле 80 процент лакхъе, хlаьта шера план 10 ноябре кхоачашъе дош дехнад коллективо.

Шу чаккдоалаш 400 тонн довгор кходе, планал совгlа 400 тонн халкъа боахама мухь дlабахьа, пассажирашта культурно гlулакх де социалистически деккараш тlаийцад локомотивни депо болхлоша. Цул совгlа юрта боахама илат, машинаш, удобрени кхача езача дlакхачийта лерхl.

М. ПЛЮЩ

ХИМИКИЙ ГlУЛАКХАШ

Коллективо цахаддаш лакхъю продукци арахецара темпаш укх юбилейни шера. 7 бетти план кхиал 9 ди хьалха кхоачашъаьй комбината массайолча цехаша.

Грозненски химически комбината №№ 108 — 110 йола коммунистическа къахьегама сийлен цlи лелаю цех цул цехашта юкъе хьалха латт. Къахьетта дика бу болх коммунистически къахьегама сийлен цlи лелаеча «В» смена. В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийна аьржача социалистически яхья итогех комбината ерригача сменашта юкъе хьалхара моттиг яьккхар цо. Дlабахача бетта эталон арахецара план 125 — 128 процент кхоачашйир коллективо. Сменана кулгалдер коммунист А. А. Сычев ва. Кхоалагlа шу да цо цеха партийни организацена кулгалду.

108 корпусе машинни зале лакха компрессораш латт. Пирогаз пиролиза пишка чура араяьча цу компрессораша дlачу а эзе тоlаю 40 атмосферага кхаччалца. Цу машинашта гlулакх деш ба машинисташ В. Ким, Н. Невров, П. Будников, воккхагlвола машинист С. Боровий. Шоай болх дика бу цар, цхьа дезал санна барт тайпа, белаге ба кагий нах. Наггахь нийслу цар машинаш йохаш. Уж тоаяр царна тlадожадеш дац, цхьабакъда слесарашка ца а хьежаш, ремонт шоаш ю цар. Из бахьан долаш дукха ха кхою, хlаьта къахьегама овсарле лохъйилийтац. lоткъам беш дар газ къестаечара болх езача колонни фракцеша лерттlа дlа ца бахийтар. Цу гlулакха дукха уlла йир инженераша, рационализатораша. Нийслуш хинна кхоачамбоацарш сиха дlададьхар. Из гlулакх цар дар бахьан долаш шера 200 эзар сом кходе йиш хилар паччахьалкхена.

Смена болхлоша материалаш, бедал, электроэнерги, lи, хий кхомбеш дlаухийтадга гучадоаккх укх цифраша: укх шера 167 эзар сома маьха бедал, электроэнерги кхоьйй цар.

Дикача къахьегама толамашца КПСС XXIV съезда накъайха кийчлуш я коллектив.

С. ХУГАЕВ,
тха штате воаца корр.

ДоагIаш денна совгIат

«Красный молот» завода машинанькъа болхлоша дика къахьийгад укх юбилейни шера.

Нохч-Гlалгlай Министрий Советех Обкома союзен карара - карa тела цlе байрах лелаеш хьабоагlа уж. Цхьа дезал санна барттайна а машинанькъа транспорта коллектив. Дукхагlбараш дукхача хана дена болх беш ба укхаза.

Цу коллектива кулгалдеш ва къахьегама ветеран, М. М. Крайтис. 30 шу да цо завода машинанькъа тlа къахьега.

Дукха низ тlабохийт «Красный молот» завода машинанькъахоша шоашта тlаийла деккар кхоачашдара. Болх сиха бе, хlара балхе миннотах бизза пайда эца лаьрхlид цар. Мухь тlаболаш йола вагонаш чехка йоссаю, хlаьта кьесса яраш дукха а лоаттийтац.

Нормах лаьрхlачул 13 минот кlезигагlа мара вагон пайда ца эцаш сеца латтаргйоацаш вlаштlехьдаьккхад цар гlулакх.

Из болх вlаштlехьбоаккхаш дика ка яьлар инженера — диспетчера Н. Нестерова, А. Найденова, Н. Чекана. Къахьегама тlера хиларна производства резерваш лела низ кхоач цар.

Машинанькъа коллектив дог тlийша я КПСС XXIV съезда дикача къахьегама толамашца накъагlоргхиларах. Цудухьа гlерт уж шоашта еннa карара-кара тела Цlе байрах карара ца яийта.

К. СОКОЛОВ.

ХИЙ ДЕХКА КХАШ ДУКХАГlА ХУРГДА

Юртбоахама производствена интенсификаци еча керттерда лаьтта леладара культура лакхьар да, хlаьта из де йиш яц лаьтташта мелиораци ца йича. Цудухьа цу гlулакха къастта теркам тlабахийтар июльски Пленуме цо яьча доклада тlа нех. Л. И. Брежнева.

1966 шера денз хlанзара гидротехнически сооружнеш а еш хий декха кийчдаьй республике кердa 15,5 эзар гектар лаьтта, хьалха хий деххаш кайчдаьча 11,6 эзар гектара капитальни планировка яь, дукха кхыдола балхаш даьд.

Укх тlехьхьарча хана вай боахамашка хьалхьа хий дехка системаш лотокех, турбаех, асбоцементни конструкцех яь хиларах хих дикагlа пайда эца вlаштlехьдоал.

Лаьтташта мелиораци яра хlанзалца даьр балхи дукха хlана делие а цу балхах хьабоала пайда тlа - тlа дукхагlа хул. Хlанз республике 105 эзар гектар хий декха лаьтташ да. Цох 56 процент лаьтта ялата культураш кхеч, хlаьта 28 процент — доахьара культураша дlалоацо.

Соахк хий дехкача хlара гектара тlара чудена ялат хий ца дехкачутlара денача 8 центнер дукхагlа дар, хlаьта хьажкlаш — 16 центнер, шекара свекла — 64 центнер.

Кlеэига дац республике хий дехкача лаьттех нийса пайда а эцаш хlара шера лакха хьувкъамаш кхеду боахамаш. Царех я хlара гектара тlара 30 центнер ялат кхедаь Гудермеса района «40 лет Октябрь» колхоз, цу боахаме ялаташ хьувкъа Шелковской района «Красный пахарь», «Путь к коммунизму» яхача колхозашка а.

Хоастабе беза дlадахача шера хьажкlаш эггара дикагlа хьувкъавь Шаьла района кхаш лелалераш а.

Сунжевски района «Путь к коммунизму» яхача колхозе 629 гектарах хlаране тlара 30 центнер ялат чудера.

Хий дехкача кхашка кхееча шекара свеклана кхоачамболаш тlоадал лоаттаяр бахьан долаш хlара шера 450 центнерга дlакхачаш мерза овлаш чудахь Гудермеса района «Кавказ» яхача колхозов Урус - Мартана района Мичурина цlерагlча совхозов.

бакъда хlанз цу лаьтташкара чудахьача беркато на юхаметтаоттаде газьна ца. Дуккхача вай боахамашка нийслуш да хий деххача вай кхею культураш хий ца деххача кхеечарел вогlа хьувкъаш я. Цун бахьан цар цу кхешка хий ца деккар да, кхоачамболаш минеральни удобренеш тоесац. Ишта соахк цу лаьтташка кхедаьча гурахь дуча ялатий хlара гектаре

КПСС ЦК июльски Пленума решенеш кхоачашъеш

Кердача пятилетке дукха хугlа чакхдоахаргда республике мелиоративна балхаш: 17,6 эзар гектар лаьтташ хий декха кийчдергда, хlаьта 22,3 эзар гектар хьалха хий деххаш тиякачарпи реконструкци ергьа, 16,4 эзар гектар лаьтта мелиорацено тоадергда. Цул совгlа шийтта эзар гектара тlа хий а дехкаш дуккхача шераштa лаьрхlа культурни лаьгlенаш хьае лерхl боахамашка, хина чудоакартья 230 эзар гектара тlара дагlенаш. Цу деррига балхашка 131 миллион сом ахча дlадахийта лаьрхlад кердача пятилетке е укх пятилетке дlадахийтачул шозза а дукхагlа. Кердача пятилетке чакхдаха лерхlача мелиоративни балхех дувцаш аланза заргдац уж вай зонашка хьалха е тlехьа де дезаш хиларах. Эггара хьалха йокъал латтача Наурски, Шелковской, Гудермеса, Грозненски районий кхашка чакхдаха деза уж балхаш.

Хий дехкара лаьтташ кийчдара паччахьалкхено чlоагlа дукха ахча хlаухийтадга хош да, цхьа юкъера лаьрхlача 2 центнер мара минеральни удобренеш кхьачаш. Хlаьта ялаташ дlаделехьа кlеэигдукха, е еза планировка ца еш юг, лерттlа къовсам лоаттабац овсара баьцашца. Наькъашта, каналашта гонахьа дукха зене баьцаш тlаювлийт, хьажкlашта, кхыча культурашта мугlарашта юкъе ю обработка лерттlа чакхъйоакхаш. Уж ерригa мероприятеш нийса а хан - ханнахьа а кхоачаш ца йича хий деххача лаьтташкара лакха дувкъаш кхебарга даза дец дац.

Цул совгlа соахк вlалла пайда ца эцаш дисад вай боахамашка 4,5 эзар гектар хий декха лаьтташ, 1,7 эзар гектар лаьтта кхыметтале цкъа а хий диллаьзар. Хlара шера лаьтта чудолийташ хий диллара план кхоачаш ца еш дукха боахамаш дус. Цхьабакъда цу боахамий кулгалхой цу гlулакх бехктокхаме озац. Партийни, советски органаша цу хьакъе решенеш яь йоллаше а соахк а 72 процент мара цу тайпара хий диллаьзар республике.

Хий дехка лаьтташ къаьсттача бригадаша, звеньяша леладелга даьд алара мара хlанз а боккъонца вlаштlехьдаккхантa да. Хий дехкара режим нийса лелаиц, хlаьта байсана хий дехкалга наггахьа мара деш а дац.

Хlанз цхьаккха боахам бац республике хий дехка техника йоацаш, цхьабакъда аьхи чlоагlа йокъал эттача хана а цох дуккхагlйар болх ца беш хул.

Хий дехкача лаьттех нийса пайда эцарах хий дехкача системашка лерттlа болх хьабайтаран мелиораторий кадраш эш. Уж вай боахамашка геттара кlеэига я. Е республике царна боахамаш lалашдара йовкхо еш а бац. Цул совгlа дукха ха йоацаш юрта боахама министерства хий декха лаьтташта йола шийн отдел а дlаьхкхай. Хlаьта цунна тlалаттар хий дехкача лаьттех нийса пайда эцалга lалашделга.

Кердача пятилетке чакхдаха лерхlа мелиоративни балхаш цхьан бахьано юха теттаргда. Республике мелиоративни балхаш чакхдоахаш цхьа «Чечингушводстрой» яха управлени мара яц. Цхьабакъда цунна дукха шийн керттерча деккарашца дувзаденна доаца балхаш тlаlехи. Ишта хlанз Аргунски асфальтобетони изделей комбинат, Карабулакски карьер, иаж чубаха пlенош хьалдечa дакъа лоацаш ба цу управлене гlашлошъераш.

Российски Федераце Дагестан ца лаьрхlача эггара къулбедьенгахьа я Нохч - Гlалгlайче. Из хозш долча вай деккар да дукха гаьна йоацача хана республике 250 эзар гектарага дlакхоачаш хий дехка лаьтташ хургдола хьалаш lалашде.

В. АСТРАДАНЦЕВ,
мелиорацен хий боахамен министерства техотдела начальник.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ЛОАРХIАМЕ ДОКУМЕНТАШ НАХА ДIАДОВЗИЙТАШ

Тха районе 600 гаргга политинформатор ву. Дукхагlча дакъе уж ба кулгалду партийни, советски, комсомольски, боахама, инженерно - технически болхлой, хIаьта ишттa Iилма-тохкама институтий болхлой, лораш, хьехархой. Цу идеологически активага гlолла болхлой классаца, бахаче нахаца хIоаргген чIоагIен бувзамаш лоаттаду парте райкомо, юкъхьанарча партийни организацеша. Цо йиш хулийт наха дагардараш, дIадехараш, уйлаш йовза, къахьегарий опыт аIамагIтаха, царна чIоагIагIа тхоай аллами е.

ХIанз, вай парти, беррига моакк КПСС XXIV-ча съезда вакъабодача хана, парте райкомо юкъьанарча партийни организацешта хьалхашка деккар оттадаьд политически балха боарам хьы лоx ца балийта. В. И. Ленин ваь 100 шу дизара кийчо еча я из дездеча а юкъагIа Iоадаь дика моа доля хIамаш дIахо дегIадоаладе.

Къаьстта бувца безам ба са КПСС ЦК июльски (1970 шера) Пленума материалашта. СССР Лакхехьарча Совета кьалхарча сесси документашта. «Производства резервашка пайда эшига тоадаохи халкьа боахаме экономе режим чIоагIъяраки» доля КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмона пропаганде яра дакъе политинформаторашa бу болх.

Уж лоархIаме документаш тIабийрзза дувцаш хилар цхьа бахьан доацаш дац. Лакхача боараме я дукхача политинформаторашa, лектораша, докладчикаша ешa йола выступленеш.

КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмо тIа хьахьекхача декхараштa пропаганде елта Грозненски химически комбината, В. И. Ленина цIерагIча мехкдаьтта чакхдоахача завода, Н. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода, района кхыча предприятей партийни комитетий массово - политически балха тIа керттердар да. Цу предприятешка партийни собранеш, партийно - боахама активаш хиннай, лекцеш ей, беседаш, политинформацеш ю.

Масала, хаст-хаста выступленеш ю политинформаторашa ин. Р. Тихомировас № 17—18 цеха технолога, А. Теверевас — плановни отдела начальника заместителa. Шоай балха тIа керттере лоархIар къахьегамхой ерригa ильхера предложенеш, хьехамаш, замечанеш кхоачашъяр.

Болхлой, ИТР дукхе предложенеш хьалаьцай, белгала аьлча, чакхьаьккхей терелга цехa воздушкерa 10 оросительни холодильник хувпара хьакхьехьа ениe предложени. Сиарт доаккхача хий кIезигагIа дIаузийта, къахьегама хьалаш тоадаьд. Уж предложенеш чакхьякхаро печата йиш хилийтар укх шера хьалхарча шин квартале 56 эзар сом кходе.

Шоай беседашка декен вон масалаш факташ кхетаме пхьана тIаръю Н. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахаче завода политинформаторашa ин. Н. Волянкова — 43/2 установка начальника, А. Артемовас № 1 йолча цеха йоккхагIча инженера. Цар йоалаю хIама хаурмат деча болхлоех, хIамай кхом ца беш, уж йовеш йола моттигаш, цар материальни мехах, балха чакх хIара минута, материальни грамма, электроэнерге киловатт-сахьта мехах. Ерригача коллективаца лакха хилар эшаш долча экономически хьокхамашта пайда хьа ца луш руикъ дIаохийтаро еча аллакех дувцаш йола къаьгга факташ.

«Юрта боахама дакъера парте аргIанера декхараш» яхача КПСС ЦК июльски (1970 шу) Пленума решенех лаьца хIоарга чулоацам болаш йола информаци йир укх денношка Химкомбината политинформатора Мамилов Увайса. Укх шера сийрдалийра марксизма - ленинизма университет йистедаьккхай цо. Кино литературах денлах лаьцa хаст-хаста выступленеш ю политинформаторашa Бебих Ларисас, Косимшева Любова, Хамухова Ингас. Цар выступленеш дукхагIча хана кинофильмашa дIадоладалала хьалха гIо а хул. Укх денношка Хамухова Ингас дикa чулоацам болаш выступлени йир Колонтей Александрай тахараха гIулакхаш лаьца, хIаьта цул тIехьагIа кинофильм хьекхар — «Массала а вайна йола ха».

КПСС райкома, юкъьанарча партийни организацешa кхетаду, политинформаторий болх дика леларгa царна деча новкъосталах тийша хилар.

Районе хадданза хургдолаш политинформаторий дешар вIашгIехьаьккхед. Болх беш я районни школa, массаяра семинараш, «Грознефтехимзаводы» объединено предприятешкаpa политинформаторий школеш. Методически Iилма - практически конференцеш ю.

«Политинформации миштa товсргьа» яхаш тема а йолаш районни методически конференци хилар байнача бетта. «Политически информаци ленински принципаш хIаннарча хьалашка къахьегамхой информаци вIашгIехьаьккхарах» яха доклад йир КПСС райкома секретара ков. А. Бубнова.

Цул тIехьагIа опыт дIа - юха мааш дагабаьлар. Къахьегамхошта информаци яра гIулакх вIашгIехьаьккхарах хийцар шоай предприятешка политинформатораша: химкомбинатерча ков. Скребнева, «Гипрогрознефтерча» ков. Кисле, вышкабетонни конструкцей заводерча ков. Ильина, кхычар.

Къамаьлаш чаккхдоалаш политинформаторашa тIайийцар къахьегамхошта хIаьа, партии беррига моахки КПСС XXIV-ча съезда баха боагIача тайпара вакъабаха кийчлуш болча хана, информаци дикагIа яра ваькъаш хьахьокхаш йола рекомендацеш.

В. ЯВОРСКИЙ,
КПСС Заводской района пропаганда агитаце отдела заведующи.

ТХА ДОШ ЧIОАГIА ДА

Пятилетка тIеххьарча шера къаьстта дика къахьег КПСС XXIV съезда сийлеца вакъабаха кийчлуча Нохч - ГIалгIайчен машиннаькъахоша. Укх тIеххьарча хана дукха билгаш хьаьд цар машиннаькъа боахам чIоагIбара. Пятилетка шерашка 5,6 миллион сома мехьа техалически кердадараш производствана юкъедихьад. Грозный, Ермоловски, Закан, Самашкински, Серноводск, кхыча станцешка электрически централизаци ей стрелкаштех сигналлах. Мехкдаьтта продукташ чуйотта цистернаш кийчъяра деррига белхашта автоматизаци механизаци яьй.

Назрань, Слепцовски, Аргун яхача опорни станцешка вагонашкара мухь тIера Iобаккхараи тIаботтараи электрокозлови краниш оттаьй. Ремонтах баь чIоагI а еш ,реконструкци еш латт Грозненски Гудермесски депошта.

Машиннаькъа бытови хьалаш тоадара а чIоагIа йолда ю оаха. Гудермесски локомотиви депо болхлошта лаьрхIа хьаьлаьй бытови корпус, опорни станцешкарча групашташта лаьрхIа йола бытови помещенеш, хIаьта Гроззнерча, Гудермесерча станцешкарча бригадашта лаьрхIа а бытови помещенеш хьаьлаьй.

Цхьа дезал санна бертайна къахьегаш Грозненски машиннаькъа отделене болхлоша дукха къахьегама йолламаш лакха да. Мухь дIа-юха баьхарен массашкараи дIа-юха кхувларен йорхI бетта плав 103 процент совгIа кхоачашъяьй. Соахи укх ханна кийчлуча къахьегама овсарле 7,1 процент лаккхъеннай. Керттерча дакъе мехкдаьтта продукташ чуйоттар а долаш мухь тIаботтара заданий 1,2 процент тIеххкхоачашъяьй, дIадахача шера хинначул цун боарам 4,7 процент лакхбеннаб.

Укх шера планах лаьрхIачул совгIа пачхьалкхена бэь пайда 54,7 эзар сом да. Рентабельноста задани а тIеххкхоачашъяьй машиннаькъахоша. Материальни фондашка Iайна яхча 882 эзар сом да. Мухь дIа-юха кхаьрга дIабоала мах планах лаьрхIачул 1,6 процент лоххбаьб.

Уж толамаш доахача дизза да-къа лоац рационализаторашa, изобретателаша. Дукха керда методаш производствана юкъехухь цар. Веза мухь кхухьача поезд машинисташ укх шера дIа-юха йигай 6 эзар гаргга поезд, царца дIа-юха бихьа мухь 3 миллион совгIа тонн я. Цу юкъа кходаьд 4 эзар тонн дизельни доагор, 180 эзар киловатт-сахьат электроэнерги. Вагонашта айхха мухь тIаботтар бахьан долаш кхояьй 752 вагон.

Тха машиннаькъа отделение хьинаре къахьегаш ва 415 рационализатори изобретатели. Цар кийча а яь производствана юкъейихьай 526 рационализаторски предложени. Цар пачхьалкхена 101 эзар совгIа сом пайда баьб.

1967 шера дешa планированеи экономически стимулированеи кердача системах болх беш я тха коллектив. Цох хоккхe беркат даьннах тхона. Иштаь бутт дIаболлаш бетта план тIеххкоачаш ца еш. Машиннаькъахоша хьинар кхо ца деш къахьег производства эффективность лаккхъяра, керда резерваш гучаяхара, материальни ресурсашта кхомбера. Цу дакъа дукха балхаш даьд болхлоша, инженерно - технически болхлоша, гIулакхерча наха.

Машиннаькъа боахам технически дакъе дегIабарга хьежжа цунна пхьана дегIабаьхкаб болхлой а. Хьинарен творчески къахьегарна массане лоархIаш сийдени ба балха тIа хьалха латта новатораш Ф. П. Болдырев, И. Б. Салаватов, М. Е. Попов, А. И. Бормотов, Я. М. Алиев, кхи дукха бараш а.

Юртбоахам дIахо дегIабовлабара чIоагIа лоархIаш болаш а КПСС ЦК июльски Пленум. Пленуме белгалдоаккхад укх гаргара шерашка хьалхашка латтача декхарех керттерчарех юртбоахама материально - технически база чIоагIъяр хилар, царна эша машинаш техника, минеральни удобренеш хаттаеш кхаьчашъяр, кхычараш. Цу декхарашa дика дакъа лоац машиннаькъа транспорто. Укх шера машиннаькъа транспорташ бIаьш тоннаш сомаш, баьцадараш дIадихьад Москве, Ленинграде, Куйбышеве, Горьке, Челябинске, вай мехкарча кхыча городашка. Ялат, баьцадараш, сомаш хьинаьа дIакхачийтара дIа тIехьа шерагIа ярждаш латт машиннаькъахошта юкъера социалистически ахь.

Ишттa хьинаре къахьегача Нохч - ГIалгIайчен машиннаькъахоша толаме кхоачашду тIайийна хинна социалистически декхараш, уж дог тийша ба пятилетка тIеххьарча шера план а тIеххкхоачашъергдолаш.

Г. АГАБАЛЯН,
Къилбаседа - Кавказа машиннаькъа Грозненски отделене начальника заместитель.

Укх шера вIашка ца хиннача тайпара хьинар ойлеша къахьегаш я Грозненски «Трансмаш» завода коллектив. Цхьа бутт дIабахийтабаь цо бетта план тIеххкоачаш ца еш. Ер шу доладелча дезз планал лаьрхIачул совгIа завода болхлоша реализаци яь продукци 210 эзар сома мехьа я, хIаьта планал совгIа арахийна товарни продукци 119 эзар сом мах болаш я. Укх шера заданел совгIа арахийцай юртбоахама эша 195 тракторни прицепаш. Ишттa къахьегача завода коллективо хаьал хьаьзза кхоачашъю товарни продукци арахецара баркI бетта плап а.

Уж къахьегама толамаш доахача хьинар кхо ца деш къахьийгад электрокарщица Ахмадова Аймане, штукатура-маляра Тунгузбиева Тамарас, Арсанукаева Раисас, кхычар. Юкъера лаьрхIача хIара сменах нормаш 123—130 процент кхоачашъю цар. Шоаш доаха къахьегама толамаш цар детаду КПСС XXIV-ча съезда.

СУРТА ТIА: болх беш я электрокарщица А. Ахмадова.

И. ПЛИЕВА сурт.

НОВКЪОСТАША ЛОАРХIАШ Я

Дукха болхлой ба Нохч-ГIалгIай мебель еча «Терек» яхача фирме хIинзалехьа шоай пхе шера задани тIеххкхоачаш а яь кердача пятилетка чотах къахьегаш. Цар цIераш йоахаш фирмана чуйоагIача шоллагIча филиала кулгалхоша эггара хьалха цIи йоккх отделочница Гусейнова Тамарий. Дукхача хана дезза балха моттиг ца хувцаш болх беш я Тамара Яковлевна. Ше цига болх бечa шерашка хIоагIа сий даьккхад цо. Цхьа бахьан доацаш дац из. Массала а шийна болх беча нахаца Iимерал я, кердя балха веначa болхлочоа шин балхe опыт дог рaьза долаш дIалу, массанена хьокхам телаш лакха къахьегама толамаш доах.

Тамара ишттa хилар хьахьокхаш доле дукха масалаш довладе йиш я цун балхех лаьца. Цхьан кийнахь массаза санна хаппахье дIабоалабир Тамара къахьегача бригада болх. Цу дийнахь дукхьашха отделочница болх бе йолленна къона кхалсаг яр бригаде. КIалголла цо тоха кулг зуваш, цо кийчду буккъбеттача гIандий доакъош ишттад хьожаш яр цоa Гусейнова. Ишттa я цун оамал производствах дог лаьэш.

— Сакхат долаш продукци арахеиа йиш яц вай, хIана аьлча фабрике марка тIалатта гIандаш сакхат долаш хилча йоаккхургда вай коллектива сий, — оал цо шийна болх беча нахега.

ШIаьхха Тамарий бIарг тIаэттар кердача отделочницега. Юкь тIа хьацар техезар, балха бос бар. Балха гIо цо гIаддъъ, яьннига кхета а ваь сахха дIатIаккхар цо цуна. Цига Тамарийна хайре цо сакхат долаш продукци кийчъялга. Еха хьайзача къоначa болхлочун са а гедаь, шине а пхьана дIадаьккхар нийсденна кхоачамбоцар. Уж санна масалаш дукха а довладе йиш я цох лаьца.

Керда балха баьхко къона болхлой Iомабе хилла цо йолча хьожабу. Филиала кулгалхоша кхетаду цо царех боккъонца бола специалисташ беттхилар. Иттал болхлой ба цо шийн балхах кхета а баь, хIана балха тIа хьалха латташ. Царех доккхал ду хьехархочо. Дукха ха йоццаш профессионально - технически училище чекх а яьккха, цига балха еанай Малафиева, Зусиеа, кхыбараш. Отделочницай балхах уж кхетабеш я Тамара. Болх дIаболлабалехьа е болх йистебаьлчe дукха хьалха дIахьу цо царна хьехаш, балха говзал йовлийташ.

Аттa даьккхалец Гусейнова Тамарас ший сий. ВорхI шу хьалха балха еpа из. Юкхьанца тайп-тайпара балхаш деш хилар. Вить бутт баьлча экзаменаш дика дIа а ели отделочницалла болх бе йолалелар из. Юкхьанца дукха хьийнаш нийсъелар Тамарена. Цхьабакъда, хила хиларeл балхах бIу къожабеш йоацача цо эшайора дукъал нийслу халонаш. КарагIдаьнначох кхоачамбаь Iеш оамал из Тамаре, дукха тo ялалехьа сборщика говзал а карагдайир цо. Хьалхарча юкъьиган шоллагIча разрядех болa беш хилар из. Дукха ха ялалехьа кхоалагIча разрядах экзаменаш дIа я ения, лакхйир цо ший квалификаци.

Ше балха еча дезз цхьа смена дIаяхийташ цо сменин нормаш 125 — 130 процент кхоачаш ца еш. Дукхача хана дезз ишттa хьинаре къахьегарах филиала болхлошта юкъе хьалхарчара коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи елар цуйна. Цу цIера сий даим лакха доаттаду цо.

Хьинаре къахьегаш санна общественни балха тIа а дика лакъа лоац цоa Гусейновас. ВIашттa шина шера профкома член хиннай из, хIанз цеха профорг я. Общественни балха декхараш а дизза кхоачашду цо.

Хьинаре къа а хьегаш даьккхача толамий лакха мах баьб. ИIташ Сийлен грамоташ еннай цунна, къахьегама книжке тIа дIа а яздеш баркал аьхад. Филиала сийлен аллее хьалтеха доал цун портрет.

Б.КОСТОЕВ.

ТОРОНЕХ БИЗЗА ПАЙДА ЭЦ

«Производства резервех пайда эшига тоадарах халкьа боахаме экономе режим чIоагIъяраки» долча КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмона жол луш, Нохч-ГIалгIай химически заводе стеклотарни цеха шоллагIа ярта укх шера июль бетта реконструкци а яь эксплуатаце дIаяла. Къахьегам Iалмап лерда тIа вIашгIехьаьккхар, халача балхашта механизаци яр сацна долча гIулакхашта лаьрхIа вIашагIъяьллача общественни хьисапенча конструкторски бюро цIерагI болхлоша, инженерно-технически болхлоша хьачутийнача предложенешка хьежжа оттаьча тематически плана юкъе йоагIаш яр из. Из боккхача пайдане гIулакх да. Хьалха арахецаш хинначул шоаза дукхагIа арахецарге пехо литр йола банкаш, цо завода 40 эзар сом пайда бергба. Цул совгIа кхычахье балха вахийта 17 саг мукъабаларах лаане фонд 10 эзар сом кIезиглургда.

ХIанз чулйина цхьоалагIча цехе басараш деча производствана реконструкци еш а конструкторски бюро. Укхаза хIанз кулгашца деча дукхача халача балхашта реконструкци чаккхьаьлча, арахеца басараш 40—50 процент дукхагIа хургда, цу гIулакхо пачхьалкхена 33—40 эзар сом пайда лургба. Ишттa кийчъеш я хIанз арахеца басараш 30—40 процент алсамдоахургдола цхьаькха мероприяти а.

Хоаш ма дий вай республика кхачен промышленносто хIара денна дукхагIа шуыеш. Банкаш дIаехаш хилар. Цудуьа стекольни цеха реконструкци яра проектно-сметни документаци кийчъеш я. Из реконструкци чаккхьаьлча торо хургья шина кхоъа литр йола банкаш хIаначул дааза дукхагIен ах литр йодараш 4 миллионага кхоачаш арахеца.

ГIоана долча балхашта механизаци е оборудоваии а пйшай заводо. Балха овсарле лаккхъяра моттига шоай деррига тьахкьал, хьинар оарцагIдаьккха болх беш я завода конструкторски бюро коллектив.

М. ПАРАГУЛЬГОВ.

ДЕКХАРЕХ ЛОАРХIАБУ

Цахаддаш шоай потребителаш электроэнергеца Iалашбар шоай керттера декхар лоархI энергетикаша. Шерагара шерага дукхагIа хул трансформаторни подстанцеш, электролинеш йIеьхлуш йоагIа.

ТIеххьарча кхаь шера хьал я эь болa бe йолалийтай 800 километр дIоахал долa лохавольтни электролинии. Ди тIехьа дукхагIа пайде эц юртбоахама потребителашa электроэнергех. Цудухьа юашта боагIача боарамах электроэнерги хилийтар дIадех юрташкарча потребителаши.

Царна электрически ток лоаттараш республика «Западный», «Восточни» электрически сеташ я. Электролинешта подстанцешта гIулакх це 18 монтерски участкаш яхкай юрташкарча районашта.

В. И. Ленин ваь 100 шу диза ди дездара нийсача кхье итогех хьеляра моттиг хьаькар И. Пудиев мастер вола Шелковской эксплуатационни участко. ШоллагIа моттиг хьожийр Дударов Мурада кулгалдеча участкана. Ударно къахьийгар Бирмиев Ивано, Евлоев Мухарбика, Баркинхоев Джабраила, Идрисов Сусиес, кхычар.

Доккха новкъостал ду энергетикаша колхозашта, совхозашта подстанцеш е, электрооборудоваиена монтаж е, чура электропроводка е, электродвигателашта ремонт е. и. кх. Шера план 50 эзар сом йолча 6 бетта 26 эзар сома болх баьб. Ерригсоюзни социалистически яхье 2 квартале даьхача толамий итогаш йьуул тIехьагIа СССР энергетикеи электрофикаци Министерства совгIатеш делар «Грозэнерго» управленерча «Западные», «Восточные» электрически сетей коллективашта. Цар шера план тIеххкоачаш я еш ах шера 156 километр линии йир, 334,3 километр линена ремонт йир. Шоай низ хIаккоачар дир ток линеша тешшаме потребителашта кхочийта дIаккхоачийтаргйолаш. Цудукьа № 6 йола Урус-Мартана подстанцера фидер йийкъар шин дакъа. ХIаьта Наурски Шелковской подстанцей фидераш дикь-дикъ дакъа йийкъаь. Назрановера, Урус-Мартанера.— № 1 йолча совхозера 61,5 километр тишдена токе дыэшка сьергаш хийцар. Дахо электрикаш Толстов-Юртача коа гIарча пиллахарий фабрикана электрически ток йола точка тоабир. Щедринске, Наурске, Шелковской цахаддаш электрически ток Iалашъергйола гIулакх вIашгIехьаьккхед. КПСС ЦК Пленумо баь сацам хьал а лоацам задание совгIа 8 километр телхана электросетана ремонт е, 13 километр сакхат йола дыэшка сьерг хуваш, Шалажи I Май цIерагIча колхозе 2 подстанци яьа, 2,5 эзар сома колхозашта, совхозашта новкъостал де декхараш гIайийцар юрта энергетикаша. Шоай низ ца кхобеш къа а хьегаш юбилейни шера задани хайал къалла кхоачашъе гIерт «Грозэнерго» энергетикаш. Из де лерхI цар КПСС ХХIV съезда совгIата а.

Л. КОВЗЕВА,
«Грозэнерго» управлени инженер.

ПАЙДАНЕ МЕРОПРИЯТЕШ

Парте XXIV съезд хьеллар шоай вахаре лоархIаме гIулакх лерхIача пхьоалагIча промысла № 1 йолча мехкдаьтта доахача бригада болхлоша керда доккхий социалистически декхараш тIайийнад. Съезд хьелла ди тIаккхоачаш планал совгIа 30 эзар тонн «Iаьржа дошув» даккха лерхI бригада болхлоша. Рационализаторашa кийчъаь хьачу я ения 14 рационализаторски предложени балха юкъейоалаергъя. Цар берг бола пайда лаьрхIаб — 10 эзар сом. Цул совгIа укх юкейиссача хана 8 геолого-технически мероприяти чакх а йоаккхаш лаьттан ченашкара кхы тIа а 5 эзар тонн мехкдаьтта даккха лерхI бригада болхлоша.

Съезда сийна яхье баьнача мехкдаьтта доахараша юбилейни шера задани 7 ноябрь тIаккхоачаш кхоачашъе, аьнна, дош деннад. Бригада гIулакхаш дика лел ала йиш я. Пятилетка йолаелла дезз планал совгIа цо даьккха мехкдаьтта 120 эзар тонн я.

Творчески къахьег бригада. Геологически служба пхьана дукха мехкдаьтта доахийта геолого-технически мероприятеш чакхйоах. Цар скважинашка оттаьь режим талхийтац. Цу тайпара 12 мероприяти чакхъяккхарах дIадахача ах шера лаьрхIачул совгIа 18 эзар тонн «Iаьржа дошув» даьккхар бригада болхлоша фонтани скважинашкара.

Болх беш йолча скважинашта де доагIача тайпара доал ду. Опыт йола мастераш ба царга хьожаш. Цар ца соцаш даим мехкдаьтта хьаьтдара де мел дезар ду. Къаьстта дика хьож шоай участкашка операторашa Макаренко Петр, Гарданова Рамзан, Горбакова Малика, Мамиргова Роза, Ахильгов Махьмад. Шевар лакха квалифицированни болхлой ба уж, шоллагIа гIалат, кхыбола хьовзам дIебаккха кхетам болаш вах ба уж. ЙоагIаш енний цу производстве хьалха латтараштa коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи. Рамзана заочно мехкдаьтта техникум йистедаьккхай, хIаьта Махьмад цу техникуме тIеххьарча—пхелагIача курсе деша вагIа, Маликай Розай болхлой сайринарча школе дешаш ба.

Бригада мастера Торий Матреяс боккхача безамца дуц бригадерча болхлоех. Цар хьинаре къахьегар бахьан долаш шера 4,5 эзар тонн мара йоаццача планал совгIа даьккха «Iаьржа дошув» 8 эзар тонн я, йоах цо. Хьалхарчул 20 ди дукхагIа ца йохаш болх байт скважинашка. ХIанз деппен буса заданел совгIа 20 тонн мехкдаьтта доакх. Ер юбилейни шу чакхдоалаш планах лаьрхIачул совгIа 12 эзар тонн ккха лерхI барт болча коллективо.

Мехкдаьтта даккхарга дIабоала мах дикка лоххбеннаб. Шу доладелча дезз мах кIезигагIа дIаяхийтарах дикка пайда 24 эзар сом да. Ишттa лакха къахьегама толамаш доатташ парте съезда хьакъдола совгIат кечдеш хьежаш.

В. ТАГУРОВ.

ТЕХНИЧЕСКИ ПРОГРЕСС МЕХКДАЬТТА ЧАКХДОАККХАЧА

Советски Союза Коммунистически парте программа, съездий Пленумий решенеша промышленноста болхлой тIаберзабу производствени процессаш мамогта эргаяьха тоалара, Iилманeн техникан кагарIдаьннарий лардатIа уж дегIайоалаяра, къахьегама овсарле лаккхъяра.

Дукхьал технически прогресс мара Iалашлергдаш производство дегIайоалаелга.

Технически процессаш, машенаш, оборудовани эргаяьха тоаяра царна модернизаци яра боккха лоархIам болаш да Грозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача завода, хIана аьлча укказа а болх беш тоьъа, токьаь итт шу, кхы дукхагIа ха яьнна станокаш, насосаш, резервуараш. Уж кьаеннай, цар къахьегама овсарле дIахо дегIаухийта юхаува.

Цудухьа типпьенна техника хувзар, кердагIа йола оборудовани оттаяр, технически установкашта реконструкци яр шерра дIаьржад укх гIеххьарча шерашка заводе.

Дукхьал тIеххьарча шина шера эргаяьха тоаьй технологически пилкаш хийцай цар форсункаш докагIчарца, керттера ректификационни колоника йоккхагIча, даккхагIча, диаметр йоккхагIйолча колоникаца хийцар, къаьна яраш дIа а яьха керда, веза бола, электропровода лелаю насосаш оттайир.

Ремонт еча халача балхашта механизаци е лерхI.

Установка гIа дукха тIахьожамеш автоматикан прибораш оттаьй, цо йиш хулийт царгIата а тешаме а болх байта.

Цу гIулакхаша йиш хилийтар болх беш бола чах сов а ца боахаш продукци дукхагIа яккха а болх аттача баккха а. Цу реконструкци [illegible]

Боккхача пайдане хилар мехкдаьтта термически чакхдоаккхача бедалех ароматизированни добавкаш тохар.

ГрозНИИ Iилмахоша хьахьекхадар бедалах ароматизированни добавкаш техача термически крекинга процесс аттача йоаккхаш хилар, турбашка, пишкашка, аппаратуре коксоотложенеш кIезигагIа хулаш хилар. ГрозНИИ Iилмахой предложени хIанз юкъейихьача цхьан установке балха цикл йIаьхъаьлийтай, цунах баьна пайда 50 эзар сом хилар. ДIахо из болх бе йиш хилчи заводага ароматика кхоачашш кIезига хилярах. Из мероприяти чаккхъякха лерхI завода директора Б. П. Филатовеи керттерча инженера заместителя В. П. Петровеи инициативах.

Производствени процессашта автоматизаци яра балхаш хир начальник О. М. Степахин волча контрольно - измерительни приборий цеха болхлоша. Цар монтаж яьй 28 резервуараш тIарча боарам дестанционни бистара системашта. ХIанз продукта боарам мелааб хьажа цига ваха везаргвац оператора. Операторни установке кхоалка тоIайнча хоарга гаьна парке йолча, шийна эшача резервуара чу продукта боарам мелаб. Контрольно - измерительни приборий цеха болхлоша установке хьабоала газ миштай хьахьокхаш йола йиь прибор оттайир цхьан цеха лабораторе. Цунах 9 эзар сом пайда баьлар, лаборантийи операторийи болх къоастабе йиш хилийтар.

Дукхха болхаш даьд халача къахьегама механизаци еш.

Физически низ дукха дIабахийта безаш я коксан цех. Кубаш горизонтальни ухкаш хьаар бахьан долаш кокс кубашка чура хьабоаккхаш, кагбеш, шолбеш транспортана дIабахьийта мегарболча боаккхаш кулгашца болх бе беза.

Укх тIеххьарча ханнала болхлоша кокс кагбора вабашца. ХIанз цу балха механизаци яьй. Автоматизаца дIаккхуьа кокса йоккхий талаш, уж механически дробилка йоахо цу хахна хий тIа а дохайт. Дробилка аттача бьаккхаб болхлой къахьегам, 14 саг кхычахьа болх бергболаш мукъа а валийтав. Дробилка оттайир коксови цеха йоачальника Н. И. Вязанковеа проектно - конструкторски бюро начальника А. И. Николаевеа.

Уж эггара йоккхагIа йола чакх-йоаха мероприятеш я.

Царел совгIа дукха кагий мероприятеш чаккхъяьхай. Iенарца болх беш хинна насосаш электроприводаца болх беш йолча насосашца хийцай, продукци дакагIа хургйолаш гIулакхаш хьаьд, хийн фон аIена хургдолаш баьхьад.

Заводе хьахиннача показателех пайда эргба кердача технологически процессашта проекташ уттаеча.

Цу эсоригашеша йиш хилийтар укх тIеххьарча шерашка завода технико - экономически показателаш тоае, пачхьалкхен планаш кхоачашъе. 1969 шера валови арахийна продукци 1965 шера хийцачул 15 процент дукхагIа хилар, хIаьта къахьегама овсарле 28,4 процент лаккхъелар.

1969 шера планал совгIа заводо миллион сомал дукхагIа пайда бир. ХIаьта 1970 шера хьалхарча ах шера планал совгIа ах миллион сома пайда баьб. ДIадахача шера санна укх шера а гIеххьарча [illegible] мехкдаьтта продукцин сийрда продукциях яхарен планаш, валови продукци арахецари, товарни продукцена реализаци яра, къахьегама овсарле лаккхъяра планаш.

Цхьабакъда, заводе даь кераггIдьнначох кхоачамбаь Iеш яц мехкдаьтта чакхдоахарий коллективо. Бе безача йоккхача балха юкъ дIайоалаенна мара лерхIаш оаха. Технически мероприятеш ярал совгIа дукхача наха юкъе организаторски болх бе безаш лерхI оаха. Керттерча инженера служба йоаккхо тарко ю технически дешарех технически пропагандан. Инженерно - технически болхлоех 13 саго мехкдаьтта институтех комбината дешара курсашкех чакхъяьхар квалификаци лаккхъяра курсаш. Заводе болх беш я общественни хьисапе йола халкьа университет. Цига хIара бетта лекцеш еш мехкдаьттан мехкдаьтта - тохкаме институтий преподавателашеи Iилмахошеи. Масала, укх шера ладийгIад «Автомобильни высокооктанови бензинаш дахара вай ханара методаш», «Мехкдаьтта чакхдоаха завода эргаьккха тоаяра лостамаш», «Кхехкача шинкташта юкъе нормальни парафинаш къоастадар» яхача а кхыйолча а лекцешка.

Заводa технически отделе технически информаце служба я. Цо бувзам лоаттабу кхыча мехкдаьтта чакхдоахача предприятешца, заводa ерригача участкашка технически информаци тоа. Хlара шера кхыча шоай яр санна болча мехка предприятешка командировке ух тха творчески болхлой.

Заводе инженерно - технически болхлошта кIезига новкъостал дац завода технически библиотека. Цо даьман эшаш дола литература лоаттаду, хIара шера хьаьлхоз кердачу литературах цхьаъ шинa дIахIоттийна керда книжкаш. [illegible] манем техникаца керда гучадаьяраш.

Цу дерригашеша мехкдаьтта чакхдоахарий хьалхле лелаеча звенона новкъостал ду технически прогресса дешашка грамотно хьажара.

ХIанз завода коллективо белгалдаьккхад технически прогресса керттера лостамаш. Къайнача, кIезига низ болча установкашта моттa керда йоккха атмосферно-вакуумни установка хьалхе термически крекировани установкаш эргаьха тоае, коксови парафинови производство дIахо а дегIайоалае лерхI.

Кокси парафини доккха установкаш эргаьха тоае, цигарча производствени процессашта автоматизаци механизаций е лерхI. Цо йиш хулийтаргья кулгашца беш бола хала болх беррига а хIанз бац яьнна машинашка бе.

ВНИИКАНефтехима ш т о в а т Грозненски филиала белгалйиша цхьадка технологически установкай пхьайолча уалашта автоматизаци е цул тIехьагIа установкашка хьажара а продукци дикалй дIахьожам лоаттабара а йиза автоматизаци е, товарни бедалеш паркашка еча операцешка къеждара диспетчеризаци е; завода экономически хьокхамашта хIара денна учети анализи еча а планировани еча а электронно - вычислительни машинех пайда эца лерхI.

Къьнара Iаира насосаш центробежни насосашца хувцаш дIахо балхаш лергда.

Ишттa да чакхдаха лерхIача керттерча балхий лостамаш, уж кхоачашдара тIагIертта къахьегарга завода коллективо.

Р. МАРТИРОСОВ,
Ленина цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода керттера технолог.

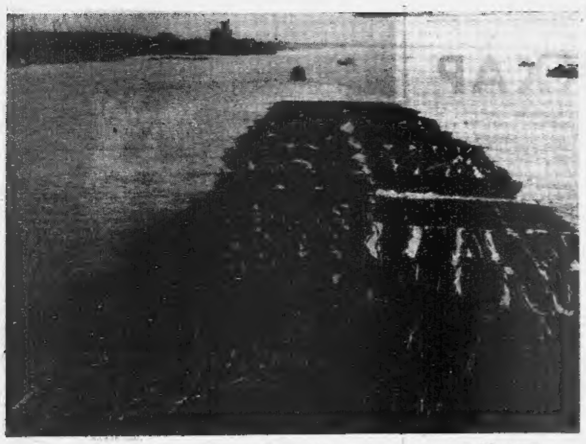

ПЕРМСКИ ОБЛАСТЬ. ХӀанз сихденнад Кама тӀа гӀолла хьу Ӏохкаьхьийтара балхаш. Укх шерарча навигацеoriginally —

БАХЬАН ДАЬХАЧА ДАЛАЦ

Ала хӀама дац-дика хьийкъадар гурахь дийна ялат Сунженски района «Путь к коммунизму» колхоза цхьоалагӀча тракторно-полеводчески бригаде. ХӀана из дерригa чулена я баьинаб. ХӀара гектара тӀара 42 центнерага кхоачаш мукх, 32 центнерага кхоачаш кӀа-ништта да кхаш леладераша хьийгача къих хьахиннар.

Ялат чуйицача даьинадий-те кхашкара балхаш? Даьинадац. Дукха да вай цӀи яьккхача бригада ялат чуэцара тӀехьа де дезаш доли балхаш. Ялат чуийцачул тӀехьагӀа мукъадиьна лаьтта 718 гектар да. Цхьабакъда цох хӀанзалца аьхар ши бӀаь гектар я дац, хӀаьта шоллагӀа юв культураш дӀае а йиш мичий аьха даьинача лаьтта мара. Белгал ца дича делац де торо йолчул дикка кӀезигагӀа да бригада механизатораша даьр.

Лаьтта оахаш кхоъ агрегат я бригаде. Бекъда царех цхьаккха а яц шоллагӀча сменегӀа болх беш. ХӀана? «Тоъац механизаторашъ. Ишта жоп лу бригадира нов, Махоткина.

Укх шера бригада гӀулакх деш 200 гектар гидуаргаши 161 гектар хьажкӀашн я. Уж культураш дӀейина лаьттащ хий дехкаш да хӀаьта а эсала я уж. ТӀакха цец мишта валий кхай гӀарча стане юххе деш хӀама а доаниш латтиш хий детта кхоъ станции догӀии хьисие хий детта массехк установкек бӀаргяйча.

— ВӀаьсти хий дийттадац оаха цу культурашта. ХӀанз детт. Харшаш а доахиш диллад хьажкӀашта хий... 40 совгӀа гектара тӀа. 121 гектар хьажкӀаш богарни лаьтта йийнай. Царна насосни станцешца тоха деза хий.

Из къамаьл дер ва бригадир. Таьххача гучадоал хьажкӀашта хий ца диллар бахьан: Шурий-товарни ферма заведуще нов. Сидоровас хӀанз а храйтац кхай тӀа харшаш дахалехьа юкъера хьажкӀаш хьокха агрегат. Из бахьан а долаш латт болх ца беш кхоъ станци.

Фуд тӀаккха хьахулар? Лаьтта оахача болх беш йолча кхаь тракторо цхьан сменегӀа мара бац болх. Дуллачар а цхьан сменегӀа мара диллац хий. Ферман бригадан кулгалхой дагабаларга хьежаш латт цӀенна техника. ДӀаюха бахa вӀашагӀкхета гаьна яле, шиние а доллехьа рацеш ма йий цар.

Бригадира я участкина а цхьанне санна йоах: «Тракторапи яцъ. Из бакъ хила мег. Тракторапи новкъа яц дукхагӀа хилча. Амма укхаза керттера бахьан кхы да: дисциплина лоха хилар. Хьажал шоаш. Ӏуйрийна бригадера аравьлар бархӀ комбайн. Дийнахь цхьайтта сахьат даьинача хана комбайнаш йоацаш яр... бригаде а уж яха елача я. Цо хьахьокхаций къахьегама дисциплина бригаде йолаш ца хилар.

Оалаш ма хиллара, кий яьккхе мара да тӀагӀоргвоацаш да шурий-товарни фермана доакъар Ӏалашдеча этта хьал е. Доакъар кхоачам болаш дац ферме. Силоса хьажкӀаш хьакха йола мича ваь хӀана а. Цудухьа дуккъал баьццарача конвейрах пайда ийбарах торо еш ба хьайбаш леладераш. Цхьабакъда цхьан-шин дийнахь тоъал мара мичай из. Ферме я 110 гектар силоса йийна хьажкӀаш. Цхьабакъда нов. Сидорова йиш еха я царех фу дергда ца хоьш: силоса хьокхаргья, июль, август бетта хьайбашта моцта доакъар санна яъа юртаргья. Из шекьккхай ферма лаьттах 170 гектар гаргга лаьтта дӀахоададаь хиларо. Баьцадаарий бригадана дӀаденнад из.

— Из гӀулакх нийса дац, — йоах ферма заведующе. — Цхьан производствана Ӏадкъарг я долаш вокха производствана «гӀо» дар боахама хила пайда бац, эс мара.

Тоаделза да фермера силос екха кӀоагаш я. Хьаина дов из хӀанад. Цар чу чуйоалла силос йоацандаь совлеи къа есина хьегардар кхаш дита хила а мег уж, кулг ца тохаш.

Кхы дикагӀа дац доакъар Ӏалашдара гӀулакх йиъагӀча бригаде я. Ерригa кийчъе еза силос ялх эзар тони йолча, хӀанзалана кийчъяьр эзар совгӀа тони мара яц. Бакъда силоса хьажкӀаш хьаиха дӀайолаяьим тоъал ха я — 18-ча июле. Лоха ба хьувкъам. ХӀара гектара тӀара 150 центнер йоал. Бахьан да хий деттача лаьтта йийнача хьажкӀашта хий ца тохар. «Техника, механизатораш, тоьацар», — йоах юха а. Ишта бахьанеш доах массадолча хӀамашта. ТӀаккха кхоачмбий хьогӀ цунах?

М. РАШИДОВ.

ХЬИНАРАХ ДАЬННА БЕРКАТ

План 12030 тони йолча укх шера пачхахьалкхенга 14645 тони ялат деханд Надтеречни района юртбоахама къахьегамхоша.

Района совхозашта юкъе пачхахьалкхенга эгара дуккагӀа ялат дехкараш «Знаменский» совхоза къахьегамхой ба.

— ТӀеххьарча массехк шера укх юбилейни шера санна ялат хьувкъаде аьттув баьинабац тха боахама кхаш леладерий, — дувц совхоза парткома секретара нов. Дешиев Рашида. Дика кийчо яь болабелар боахам ялат чуэна а. Ерригa ялат чуэца юртбоахама техника, инвентарь кийчъярал совгӀа, боккха политико-кхетаме болх чакхбаьиккхар оаха къахьегамхошта юкъе. Цудухь шоаш беш бола болх бехктокхаме болга ховш лакха къахьегама толамаш я довхаш къахьийгар механизатораша, шофераша, кхычар. ДикагӀбараш бувцаш хьов ца бича бабгбац А. Яхаев, М. Дакуев, В. Эдильсултанов, А. Умиев, Х. Абдуев. Хоза, лостам болаш, говза бу цар болх.

Белгалдаккха довгӀа «Знаменский» совхоз керттерча даькъе комсаш леладеш йолга. Цудухь, укх тӀеххьарча шерашка комсий бешнаш шеръяларах, кхийола культураш дӀаю лаьтташ эшаденнад. Ишта, укх пятилетка хьалхарча шера 172 гектара тӀа мара яцар комсаш. ХӀанз 873 гектара тӀа я уж. ХӀаьта а ялат, кхийола культураш кхеелга ваим аламдоалаш латт укхаза. Ишта, 1965 шера 1633 тони ялат дехкар совхозо пачхахьалкхенга. Укх шера дехкар 199 тони дукхагӀа да. Шура яккхар 203 процента, дулх даккхар 215 процента лакхденнад. Цул совгӀа, белгалдаккха доагӀа пачхахьалкхенга ялат дохкара нхе шера план совхозо хӀанзалехьа 166 процент кхоачашъялга. ХӀаьта укх шера Даьхен амбарашка планал совгӀа чутесача ялатах 6000 сом цӀена пайда баьинаб боахама.

Уж хьоихамаш доахаш боккха болх баьб совхоза партийни организаце, специалисташа, боахама кулгалхоша.

Хьалха кхыча боахамашкара нийдора совхозо дӀаде фу. ХӀанз фу кхедара лаьрхӀа участкаш хьакъоастаяй шоай кхашна. Чуэца ялат дӀадийнача фуга хьежжа мара ца хулийта ха а ховш, бергига шин гӀабохийт кхаш леладераша дика фу кхедара. Ишта, 50 гектара тӀа кхеду боахаме люцерна фу. Цигара цкъа хьаьккачул тӀехьагӀа чудолийташ хий а диллад, са доахкача зенеча хӀамашта дуxьала доьяж а теха хьатӀайоалийт люцерна. Уж балхаш чакъаьхачул тӀехьагӀа хӀара гектара тӀара 150 совгӀа тони лакхача репродукцех дола фу чудахь бовхамо. Ахчанга диллача 45 эзар сом да из. Из фу кхедергеи цӀендарген дӀадахар дӀадаьккхача 40 эзар сом цӀена пайда боал вох.

Дика опит Ӏоаяъй боахаме къахьегамхошта юкъе лелаю социалистически яхь бакъахьна иевкъ тӀа йоаккхаш шерра йоаржавра.

— Механизатораша, кхаш леладераша, кхычарна шоаш е шоай новкъосташа баьча балха хьокхамаш хӀара денна дӀадовоийг оаха — йоах агитатора А. Умарова. Делкъа хана хӀама кхьаллачул тӀехьагӀа ах сахьат мукъа ха хул механизаторий, кхычар болхлой. Цу ханна, цар баьча балхах, вай мехкен доалол дехьарчеи кердадарех дувц, газеташ деш. — дувц цо дӀахо.

ХӀара бригаде, стане бӀаргаго йиш я «Молния» яха листокаш. КӀиргӀа кхозза арахец уж. Цу тӀа белгалвоаккх, масала, ялат чуэцаш массанел дикагӀа къахьийга механизатор. Цо баьча балха итогех дуцц. Цул совгӀа дикагӀа йола бригада, цуи балха итогаш белгалйоах, ишта кхыдараш.

БехктокхамегӀа йола продукци кхееча бригадашта керте дика кийчбаь кулгалхой, специалисташ — коммунисташ латт. Ишта, масала, кхаш леладеча тракторни хьалхарча бригаде кулгалдеш ва коммунист Закаев Альбек. Юртбоахаме дукха къахьийга йоккха опыт я цун. Цун бригада къахьегамхоша ерригa агротехнически приемаш нийса кхоачашъярах шерагара шерага дукхагӀа продукци йоах. Ишта, хий ца дехкача кхашкара хӀара гектара тӀара чуэца кӀа 1965 шерацa нийсдича 15,7 центнер лакхденнад, мукх — 17,4 центнер. ХӀаьта укх шера хӀара гектара тӀара 33 центнер кӀаи 29,2 центнер мукхи чубенаб бригада къахьегамхоша. Цу тайпара лакха хьувкъам райове чуийца дагадагӀаи дуккхача хана деш цига баьхана ваха.

Дукха ха йоацаш хиннача КПСС ЦК июльски Пленумо баьча соцамо дог гӀоздаьккха къахьегаме керда толамаш дахара хӀатеӀа болх беш ба района, къаьстта «Знаменский» совхоза кхаш леладераш.

Р. МУРТАЕВ,
Надтеречни РК КПСС пропаганди агитацеи отдела заведующи.

Молдавски ССР. Комратски районера «Маяк» яха колхоза республике эгара хьалхарчарца вӀашагӀьелла яр. Цу юкъе дукха доакъош дола боккха боахам а хинна дӀаэттай из. Шерра цунна хьатӀеховгӀа ахчан доход — 4,5 миллион сом. Колхозо хӀара шера пачхахьалкхенгa дӀател иттеш эзарий тоннаш ялата, комсий, баьцадарий, дулха, шурий, тхьа.

Сурт тӀа: колхоза къаьнегӀчарех болча жа Ӏунех цаӀ Полишмарсний Степан. Цьа эзар устагӀа хьажкоаьб Ӏийнаваьц из укхаза.

В. Кузьмина сурт.
ТАСС фотохроника.

ХУРГБОЛЧА ХЬУВКЪАМА — ТЕШШАМЕ ЛАРД

Укх шера тӀайна социалистически декхараш кхоачашдара тӀагӀерта къахьегаш ба хӀана республика кхаш леладераш. Соцак деиз шоаш баьча балхах хьахиначо дог гӀоздоаккх цар. Дукхача колхозашеи совхозашеи доацача хана чуийца даьккхад гурахь дийна ялат хӀанзале кхоачашьяй из пачхахьалкхенга доахара илан. Цу тайпара тоаденнад укх шера баьцадараши соми кхебелга а. Толамаша чакхдаахаш да доакъар Ӏалашдара балхаш.

Цхьабакъда, укх шера тӀайнa социалистически декхараш кхоачашдара къоасам лоаттабара доалаш дац гӀулакх. Вай декхарийи да кердача пятилетка хьалхарча шера шеи кхоачашъяра тешшаме лард йолла. Дукха ха йоацаш хиннача Нохч-ГӀалгӀай обкома Пленума 325 эзар тони ялат кхеде аьина декхар хьалхашка оттадаьд республикана. ХӀара гектара тӀара чудахьа ялат 20—30 центнерал кӀезигагӀа хила йиш яц. Технически культураш дукхагӀа хьувкъа е еза.

Ялата баланс гурахь кийча культураша 80 процент дӀалоац. Цу гӀулакхо хьахьокх парте хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдаре дув кӀаи мукхи дика хьувкъадар мел лоаркӀаме да. ХӀаьта цу гӀулакха хӀанзе а кийчо е еза. Керттердар да ханнахьея сихеи дерригa балхаш чакхдахар.

Ховш да гурахь ялат дӀадера лаьттанна кхоачамболаш тӀоадал хила езилга. Из ца хилча пхьитара дикка хьатӀа дарган ялат. Боахамий специалисташа теркал де деза гурахь дув ялат дӀаделехьа дукха хьалхагӀа чуэцаш йола культураш хиннача кхашка из дер пайдана хилар. Гурахь дувча ялата лертӀа лаьтта кийчде шортта за хул тӀаккха. Цу тайпарча кхашко шортта тӀоадали пайдане вещественi хьаӀов. Цудухьа хӀара боахама специалисташа йоанхо е еза, къаьстта йоккъал латтача районашка, гурахь дувча ялата лаьтте кийчдара, зиба ханнахьа аьара.

Хала хете а дуккача боахамашка уж балхаш лертӀа чакхдадац. Хьоете а гурахь дийна ялат чуэена баьинаб Надтеречни, Гудермеса, Наурски, Урус-Мартана, Шаьла районий боахамашка. Цхьабакъда цу боахамий кхашнаа хӀанз а гулдаь даьинадац че, лаьтта кхоалагӀа дакъа мара аьха дац.

Ала деза лаьтта аьара балхаш а массанаьа дика ца делга. Боаранал тӀехьагӀа оал, йоакъаш из, кхай ластош массанахьа а аьхащ, вохарех предплужникаш тхаш. Хургболча хьувкъама лаьтта кийдеча цу тайпара, ла йиш йоаца, кхоачамбоацараш нийслуш хиларо шекноах тӀадоагӀача шера толамаш даха йиш хургйий хьогӀ дале. ДӀахо йолача хана уж тӀалаташ, кхоачамбоацараш балха юкъе кхы нийс ца далийтара ваьцагӀовла беза республика юртбоахама органий, районий юртбоахама производственни управленей, цу гӀулакха бехктокхаме бола боахамий специалисташ. ХӀаьта партийни организацеша йоагӀде деза уж балхаш дара тӀахьожам лоаттабелга, механизатораш тӀахьеха беза чах сихагӀа аргӀаш дара, доакъара из дукхагӀа Ӏалашдара, гурахь ялат дӀадера лаьтта дикагӀеи сихагӀех кийчдара, ялат дӀадера кийчо яра, зиба лаьтта ханнахьеи дикеи ахара торонаш йолаш я.

Ялат чуэцаш хиина дукха тракторашн мукъаяьинай Урус-Мартана, МалгӀабика, Наьсарен районашка. Кхаш леладерашта новкъостала баьхкаб, шоай техникана, промышленни предприятей болхлой. Цудухьа боахамий кулгалхой, специалистий декхар да йолаш йолча торонех биззa пайда эцар, кхашкара балхаш шин сменагӀа делга вӀаштӀехьдаккхар, механизатораша шоай сменин нормаш кхоачашъергйола хьалаш вӀаштехьдахар, гурахь дувча ялатан зибан лаьтта оахаш баллаш деча механизатораша юкъе яхь йоаржаяр.

Хургболе хьувкъам беркат хилар керттерча даькъе дӀадувш дола фу дикен шиӣ ханнахьа кийчдаьа хиларах тийша да. Дукхача боахамий агрономий традице я хинна дӀаттар ялат чуэна доладьча хьалхарча дийнахь дена фу Ӏалашдарен из кийчден болалувга. Цхьабакъда халахете а, цхьацца долча боахамашка болаш ба «Ӏа дӀаьха да, наьха дукха болх а бац, фу кийчде кхуврgдаъ кхаш болх бу специалисташ, кулгалхой. Цу тайпара болх беча боахамашка цӀендаяза, дохьадаяза, сортах къоастадаяза дола ялат хул фуне лаьрхӀа дӀаоттадер. Из бахьан долаш фуна дӀаоттадаъ ялат кхы а талх, из дӀахийча хейра хьувкъам балац. Масала, Ачхой-Мартана районе илаиах доагӀар 1722 тони долча 575 тони Ӏалашдаьд фу. ХӀаьта Ӏалашдаьхах ах фу кондицехни ца хилар хьахьокхаш я лабораторе дьяжеш. ТӀехьалоех фу Ӏалашдари из дӀалувча боарамга кхоачадари балхаш Шаьла, Урус-Мартана, Сунженски, Грозненски районий боахамашка. КПСС ЦК июльски Пленума итогаш юцаш хиннача Нохч-ГӀалгӀай обкома Пленумо белгалдир юртбоахама культураш дика хьувкъара керттерча хьалехь цаӀ уж культураш дика фу а тосаш дӀаер долга.

Колхозашкеи совхозашкеи шортта я техника, йоккха опыт йола кадраш. Долче фу ханнахьеи хӀкеи Ӏалашдара де дезар да бенхаш лертӀа вӀаштӀехьдахар.

Дувна дезаш дац аьина хетт сона дӀадув фу дикагӀча сортах не хул, культураш дикагӀа хьувкъалга. Цудухьа хьалха латтача боахамий специалисташа лертӀа йоакхо ю хӀара шера дикагӀа долча сортех йола культураш дӀаера. ХӀаьта шоай хьалашка дика хьувкъаш дола кердача сортах ялата фу шоаш хьалкхеду. Цу хьакъехьа йоккха опыт Ӏоаьча боахамашкара хьоккхам эца беза дерригача боахамаша. Дош латт ший ханнахьа лакха продуктивность йола фу Ӏалаш а деш, из фуна участкашка дӀадерах. Цу гӀулакхо торо хулийтаргъя тӀадоагӀача шера дика фу дукхагӀа Ӏалашде. Из лоаркӀаме гӀулакх кхоачашдара боахамашта доккха новкъостал ва республика опытни станцегара. Из я боахамашка лакха продуктивность йола фу дохка дезар. Колхозийи совхозийи специалистий декхар да шоашта дӀаде Ӏалашдеча фуна нийсса пачхахьалкхенга дохка фу Ӏалашде а.

Лаьтта, фу дика кийчдара, нийсса лоаркӀам болаш гӀулакх да удобренешца лаьтта хьивдар а. Республика кхаш леладераше дош дентад укх шера 600 эзар тони органически удобренеш кхашка яха. Цу хьакъехьа боахамашта доккха новкъостал дертде республика «Сельхозтехника» объединене — шоай низацца боахамей лаьтташка 100 эзар тони кхо дуллалга тӀаийӀад цу коллектива. Дале а хӀанзалца кхашка дилла кхо 20 эзар тони мара дац. Органически удобренеша эгара дуккагӀа пайда лу керттера оахам деча хена кхашка уж ехкача. ХӀанз гурахь дувча ялатан зиба оахача лаьттан маьулла дуккагӀа яхка еза удобренеш.

Республикана хьожаьна фондашка хьежача колхозийи совхозийи торо я кхашка 100 эзар тони минеральни удобренеш яхка. Цу хьакъехьа юртбоахама специалистий, кулгалхой декхар да пайданегӀа йола культураш хургболча кхашка уж ехкар а дикагӀа пайда хургболча тайпара цу удобренех пайда эцар а. ХӀата гектара тӀа 10 центнерал кӀезигагӀа хургйоацаш кхачийта еза уж.

Кхаш леладерий декхар да гурахь бӀаьсти юв культураш тӀахургйолча лаьттан цхьаккха гектар чудолийташ хий ца дуллаш ца йитар. Гурахь дувча ялато дӀалоацаргда 20 эзар гектар хий декка лаьтта. ХӀара гектара тӀара 40 центнерал кӀезигагӀа доацаш ялат дакха лаьрхӀад.

Республика кхаш леладерий, специалистий, кулгалхой, партийни организацей декхар да тӀадоагӀача шера 525 эзар тони ялат дехкар, йолаш йолча ерригача торонех пайда эцар.

К. САВЕЛЬЕВА,
КПСС Нохч-ГӀалгӀай обкома юртбоахама отдела заведующе заместитель.

ШОАЙ БОЛХ БОВЗАШ

Тха «Сельхозтехника» районни отделене 215 тракторни единица я. Республика цу тайпарча предприятешта юкъе йоккхагӀчарех я тхаяр.

Цхьабакъда, предприяти йоккха, низ болаш хиларах доалаш дац гӀулакх. Республика районашка йолаш я колхозийи совхозийи механизаторий шоаех бола тешам боабаь, е из тешам боллаза йола «Сельхозтехника» отделенеш. Дош латт цхьанцайолча отделенешка юртбоахама техника тоаяра балхаш дика деш ца хиларах. Из бахьан долаш дукха чоттигаш нийслу заказчикаша районни отделенешка тове техника кхьийта ца туташ.

Ховш да юртбоахама техника хӀанз а кхоачамболаш ца хилар. Цудухье боккхача лоархӀаме да йолаш йола техника лертӀа тоа а еш пох бизза пайда эцар. Хьожарга вай, доллий, тха отделене уж балхаш мишта ду, механизаторашта хьалкашка из сий даккха тха мишта вӀаштӀехьдаьннад.

Колхозийи совхозийи механизаторий гхох тешам бенна дукха ха я, хӀаьта из 5оа а бац оаха. Цудухьа тха тхоай района боахамашкара меттел, кхыча районий боахамашкара техника ухийт тха отделене тоае. Хьалхарга вай ер шу. Ялат чуэца бархӀ комбайн тоайир оаха Ленина цӀерагӀча колхоза. Царех шиннена капитальни ремонт йир, воах ялхена текуща. ХӀанз дерригача боахамашка чуийна доалаш латт гурахь дийна ялат. Цхьабакъда оаха техника тоаяьа боахамаша баркал мара аьинадац тха отделенена. Ишта йиъ комбайн тоайир тха ремонтникаша ХХ-ча партсъезда цӀерагӀча колхоза а. Ала доагӀа, техника тоаярал совгӀа, цуна эксплуатаци яра, технически гӀулакх дара новкъостал ду колхозашта йоккха опыт йолча тха механикоша. Ишта дика новкъостал даьд тха коллектива боахамий тракторашь шоалагӀа юкультураш е кийчъяра а. ХӀанз тха мастерскеша боахамий цхьаккха а трактор яц. Ерригаш, тоаяь а яьина, кхашка болх беш я.

Района боахамашта тха объединене ду новкъостал доалаш дац юртбоахама техника тоаярах. Доккха да тха механизатораша укх шера шоашта тӀайиӀа декхарош деинад нетараши кӀотаргаши тӀайола лаьтташ цӀен а даь севооборота юкъедоаладе. Ишта ХХ-ча партсъезда цӀерагӀча колхоза хӀанзале цӀендаь тоадаь дӀаденнад 120 гектар мерда лаьтта. Цул совгӀа, Ленина цӀерагӀча колхоза правленеца договор даьд цу тайпарча лаьттай 83 гектар укх шера севооборота юкъе йоадаегӀолаш шаьрье. Цу хьакъехьа къаьстта дукха балхаш де гӀайнва тха механизатораша района йоккхагӀчарех болча совхоза — «Автуринский». Цу боахаме хӀанз болх беш я низ бола итт трактор. Гурале 800 гектар керда лаьтта кийчде лерхӀ оаха цу совхоза. Цу дерриганена а ӀотӀатоха деза Куйбышева цӀерагӀча колхоза ши бӀаь гектар цӀендаь лаьтта. Духхьала тха тхоай лизацца производства юкъедаьха кийчдергда оаха 1200 гектар гарга кӀотиргаш, петараш тӀахиина лаьтташ. Беций из боахамашта боккха пайда!

Тха коллективо боахамашта ду новкъостал района доазонел гаьна арахьа доал. Объединене ремонтникаша шоашта хьатӀайийцад республике йолаш йолча ерригача гидросистемашта, электросилоровой боахама ремонт елга. Цунца дуэзденна кӀезиг — дукха ховшнамаш де дезаш хилар тха. Кердача хьайийлар. ХӀанз эксплуатаце дӀаенная гидровакуумни системай цех, хьалъеш я электроцех. Къоаьача цеха болх тоабарна, керда цехаш болх бе болалейтарна хьалккхв опыт бола кадраш. Масала, электроцехе болх беш а вайвьхьа шайтта йоӀ. Шоашта хӀанзалца йовзанза хинна професеш Ӏомаьй цар.

В. И. Ленин ваь бӀаь шу дизара сийна кьржача яхье дика толамаш даьхараш дукха ба тха коллективе. Дуга чуэцаш йолча чеаллхаеча комбайнашта ремонт еш волча Салтаев Хьусена «За доблестный труд» яха Ленински Юбилейни медаль елар. Уж медалаш еинаб токара Демильханов Ӏимрана, слесара Накаев Зайнуддена: механизаторашта Юнусов Вахийна, Косумов Нурдена.

Традици я хинна дӀаэттад тха коллективе «Сельхозтехника» объединене болхлошта юкъе хӀара шера йоаржоеча яхье хьалхара моттиг йоахилга. 1966-ча шера дены тха коллективага я «Сельхозтехника» республикански объединене енна карара кара тела цӀе байрака, хӀаьта дӀадахача шера баьча балхах ЕрригаСоюзни кхоалагӀа преми еннай.

Дукха болх бу тха коллективо кердадараш балха юкъе кхувлара а. Укх шера цхьоалагӀча январе дена планированей экономически стимулированей кердача системагӀа болх беш я тха предприяти. Цу гӀулакхо торо хилийтай къахьегама овсарле дикка лакхъе. Деш долча балхех хьахулача пайда торо хулийт тха болхлошта материальни поощренеш яра фондаш вӀаштӀехьхка.

Ткъаь пхийтта шу да Курчалой яхача юрта йисте тха предприяти вӀашагӀъелла. Цу хана предприяте яцар иттех трактор мара. ХӀанз гаьна тӀехьадисад хьалхара гӀа баьха тӀеча шераш. Низ беинаб тха объединенега. Тха коллективе болх беш ба эргий, нохчий, гӀалгӀай, украинаш. Укхаза болх бу цар укхазара деташ, дийша баьча тхо долча юхабоагӀа.

У. МАХМУДОВ,
Шаьла района «Сельхозтехника» объединене управляющи.

ТОЛАМАШ ДОАКЪАРАХ ТИЙША ДА

КПСС ЦК июльски Пленумо доаккхий декхараш оттадаьд вай хьайбаш леладерашта хьалхашка хьайбай продукташ дукхагӀа кхарен уж пачхахьалкхенга йохкарен хьакъехьа. Уж дизза хьакъачашдара укх гарггарча шерашка а укх шера а эсандаккха даза дулх, шура, фуаш, тха доаккхадаьлен уж пачхахьалкхенга дохкаьгеш.

Цу гӀулакха дика ца аьинай тха района хьайбаш леладерий. Масала, пачхахьалкхенга хьайбай продукташ йоккара ах шера план ишта кхоачашъяьй района хьайбаш леладераша: дулха план 134 процент, шура — 127 процент, фуаш — 104 процент, тха — 120 процент.

Юртбоахама продукташ яхарен уж пачхахьалкхенга йоккарен хьакъехья дикагӀа толамаш даьхад «Путь к коммунизму», «Красный пахарь» колхозий хьайбаш леладераша. Цу шин колхоза къахьегамхой хӀанз гарга ба ерригa хьайбай продукташ яхарен уж пачхахьалкхенга йоккарах шера планаш кхоачашъяра.

Хьайбай боахам дегӀабоалабара боккхача лархӀаме да тешшаме доакъара база хилар. Из дика кхетадеш ба тха боахамий доакъар Ӏалашдераш. На хьахьокх цифраша. Ишта, йол Ӏалашъяра план хӀанзале 58 процент кхоачашъяьй. Вешта аьлча, 19666 тони дика йол хьайбашна ча доаккхаргдолча фермашта юхе аргӀаш а даь дӀаоттаяьй. Цох дукхагӀа яр люцерна я. Цул совгӀа ах 834 тони баьца хьоар Ӏалашдаьд, план 83,4 процент кхоачашъеш.

Хьайбашта доакъар Ӏалашдеча а, массаза санна, района боахамашта юкъе хьалхара моттиг «Путь к коммунизму» колхозага я. ГӀожа доакъар Ӏалашдара 94 процент кхоачашъяьй цу колхоза доакъар Ӏалашдераша. Цу даькъе 91 процент йол я. Цул совгӀа ши бӀаь совгӀа тони аьла хьоар а Ӏалашдаьд совхозе.

Доакъара Ӏалашдарга диллача ишта къахьег «Красный пахарь» колхоза механизатораша а. Цу колхозе хӀанзале Ӏалаш а даь фермашта дӀатӀадихьад 4258 тони гӀожа доакъар, 220 тони витаминни хьоар.

ХӀара шера цу тайпара дика къахьегама толамаш доах цу боахамий доакъар Ӏалашдераша. Цудухьа торо хул цар хьабий продукташ шерагара шерага дукхагӀа яха. Масала, юкъера лаьрхӀача хӀара Ӏаттагара шера 2800 — 3300 килограмм шура йоакх цу боахамашка, хӀаьта «Коминтерн» колхозе хӀара устагӀаа тӀера воркӀ килограммага кхаччалца тха доакх.

Районе хьалха латтача боахамий доакъар Ӏалашдерий цу тайпара толамаш даха торо хул долаш долча хий деккача лаьттаех бизза пайда эцарах. Цу лаьтташ тӀа, кхыча культурашта нийсса, дӀаюя цу боахамаша цкъа дӀайнача цхьан шера а дуккхача шерашка а тӀаюла баьцаш. Из гӀулакх леладу цу боахамашка ялата культураш кхеяра Ӏаткъарг а доацаш. ДӀаювш йола баьцаш кхеяра гӀулакх нийса оттадаро торо хулийт хӀара гектара тӀара юкъера лаьрхӀача 5—7 тони дика йол яккха.

Района кхыча боахамаша пайда эца мегаргболаш опыт Ӏоаьяь «Коминтерн» колхоза къахьегамхоша. Цу колхозе люцерна юв яра даьдача лаьттаашка. Грунтови хий тӀехага хиларах вӀалле хий ца тоххаш я, дика хьахул цига дӀайийна баьцаш. ХӀанз района боахамашка бархӀ эзар гаргга гектара тӀа я дӀайийна баьцаш. Царех 3,5 эзар гаргга гектара тӀара яраш хий деккаш дӀаю. Цхьабакъда цох кхоачам беш бац тха боахамий специалисташ. Ерригача колхозаша шерра доаржадьа кӀотаргаши петараши тӀайола лаьтташ цӀен а деш производствана юкъе кхуьлара балхаш. Уж балхаш ду боахамаша, керттерча даькъе, шоай сердстваща. Укх тӀеххьарча цаӀ-ах шера «Красный пахарь», «Путь к коммунизму» яхача, Ленински Менжински цӀерагӀча колхозашка 700 гаргга гектар лаьтта цӀендаьд петарех. Цул совгӀа дуген дӀаюв баьцаши хувц-хуииаш дӀаера кхы а 662 гектар лаьтта а кийчдаьд. Цу даькъе кхы а йоккха торонаш я тха боахамий. Петарех цӀен а даь производствана юкъе доаладо йиш я кхы а цкъа эзар гаргга гектар лаьтта. Цу гӀулакхо торо хулийтаргья хӀара шера дебаш латтача хьайбашта шортта доакъар Ӏалашде.

Доакъар Ӏалашделга кхы а толдара тха района боахамаша укх тӀеххьарча хана балха юкъе йолаяьй механизаторий къахьегамцара безам совбаккхара йола мероприятеш. Ишта «Путь к коммунизму» колхозе аккордно-премиальни системагӀа алапи телалга вӀаштӀехьдаьккхад. ВӀашагӀвеккай духхьала доакъар Ӏалашду звеньяш. Царна кулгал деш ба йоккха опыт йола механизатораш нк. Цесар, Бричкин. ЦхьоалагӀча классах а йолаш Ӏалашъяьча хӀара тони яьлах кхы тӀа 50 процент ахча ду доакъар Ӏалашдерашта, шоллагӀча классах йолчох — 25 процент, кхоалагӀча классахчох — 20 процент. Ала деза цу колхозе Ӏалашъю дукхагӀа йола йол цхьоалагӀчеи шоллагӀчеи классех йолга.

Доакъар Ӏалашдара балхаш хӀанз дӀахо а деш да района боахамашка. Силоса хьакха йоланьй хьажкӀаши гидуаргаши, хӀаьта хьатӀакхаьчай люцерна кхоалагӀа хьакха йолаю ха а. Ӏалашдеш йоля доакъар цу сахьте фермашта юхе гӀаува. Из гӀулакх дикагӀа вӀаштӀехьдаккхара колхозаша вӀаштӀехьдаьккхад гӀожача доакъарах кхай тӀа тюкаш елга.

Лоацца аьлча района дукхагӀа долча боахамаша шортта гӀожа доакъар Ӏалашдергда хьайбаш Ӏана чуспаду ха тӀаккхачале. Цох тийша да хьабай продуктивность Ӏай лакхъенна мара лох ца ялар, парте XXIV-ча съезда толамашца накъадахар.

П. ДЕМЧЕНКО,
Шелковской района юртбоахама производственни управлене керттера зоотехник.

КЪОНА ХУДОЖНИК

Вай республикерча зрителашта х1инале а дуккхаззенна Х. Акиев, С. Шерипов, М. Дидаев, Р. Арсанукаев, кхьбараш санна болчу самодеятельни художникий ц1ераш.

Са дуьца безам ба вай республикански халкъа творчества выставкашка эттара дикаг1ча экспонатех ца1 волча Акиев Хасолтах.

Дъ шу хьалхаг1а са теркам т1аьзар изобразительни искусствай музее хьокха оттадаь хиначо «Во1агара дена письмо» аьлла дог тохадолийташ тилла ц1е а йолаш долча картина. Цу т1а деада дар г1ийлача, къаьеннача, докха г1айг1ане б1аргаш а долаш йолча кхалсага сурт. Боккъалдер аьлча, са цу хана кхьметтел из ц1н хийца а хийца, цхьан дешаца ц1н тилла безам хиннабар цу картинах — «Нана» аьлла, х1ана аьлча цьна мара йоцца й1оьхал селла дукха яр цу т1а. Зрителий дег чу дужар из ц1енача уйланца дилла хиларах, живопись езарий теркам ч1оаг1т1а т1аозар.

Т1аккха мишта хила веза теш, сага дега, уйла хозал сб1лара ийсен ма ярен дьахьокха дайна вола из художник? Из сат педагогически института студент — Акиев Хасолта хиннавар. — Эггара хьалха б1арг т1аэттараш б1аргаш дар, «Нана» б1аргашта 1алаьмате ч1оаг1а тара дола б1аргаш. Т1ехьаг1а, саха цхьана къамаьл деча хана, дийцар сона цо, — «Во1агара дена письмо» яха картина шиймана дагахьа ялдьдар ше, х1ьта письмо эскаре г1улакх деш со волча хана деналар сога яхаш.

Иштта, цу хана дена дъ шу дьаннал, цу юкъа педагогически институт йистеьккха Нохч-Г1алг1ай краеведене музее балха вахна кхийкал Хасолтай. Газет дешараштa язай аьнна хет сона вай республика д1аяхача тайп-тайпара исторически ханачта хеттаь цуй статьяш.

Хасолта шиэ биззача вахара кхакъа т1а ваьннав. Цхьабакъда, шайна дуккхаезаш йола изобразительни искусство д1аххессаяц цо. Соахь хиначо республикански выставке б1аргаго йиш хилар вайна цуй башха - дика ялх болх: «Дьъ да Ахьмад», «Автопортрет № 1», «Автопортрет № 2». Дуккхаезаш зембоахаш диллал ва сурт къоначо художникa. Сага образо дог тохадолийт цуй, цуьна ла цуй вахар. Х1ана Ленинграде хьайиелла Нохч-Г1алг1айчен художникий выставка я. Цуьна самодеятельни художникий отдел а я. Халкъа творчества республикански ц1ено дуккхача полотнашна цхьана "Хасолта картинаш а дагьийтал.

Найса хургдацар, художника аллхa портретия б1елхех мара ца дийцача, х1ьта Акиева творчество масса тайпара я — уж а жанровая (халкъа), композицеш а, исторически сюжеташ а. «Серго Орджоникидзе къилбаседа Кавказе» яха цуй картина. — Из да революционни деной пафосехь ундарлонахи диэза дола картина. Художнико хайяаз С. Орджоникидзе кулгалдеш долча халкъа ницкъаг1ох кхотабенна иизи хьаьжахи.

Хасолта мастерске х1анз дуьжар ц1ниэаш я «Колам» яхаш хургйолчу картинана кийчъянь. Вешта эйнэаш а 'я йоккхий, боккьонна кхорчаш хиина яьнна, латтача событе хатар дьагойташ йола произведенеш. Халкъа гемана хетталь хургдоль картина, вагахь санна иштта аьлча мeгe, цуьна гу из халкъа къалхара зама еррига а чулоацаш йола образ санна.

Д1ахо хургйолчу выставкаша вайга хьаьхьокха деза х1аманна духт1авала г1ертача, цу халкъе художника керла толамаш, х1ана аьлча Хасолта боккъонца ва а ва халкъа художник, шиё творчество оилаша халкъа дикаг1ёолча традицешца халкъа шиё вахарцеа вуззаненна вола саг. Темаша, колорито, персонажаша тоъал ч1оаг1а дег тешадеш къагав хьо ма хьоккий из.

Эггара т1ехьарча выставкаша хьахьокх Нохч - Г1алг1айчен самодеятельни халкъа искусство х1анале къьастта шиё тайпера къеман куп а хиина д1айолалуш хилар. Х1ьта из самодеятельни художникий творчестве керттердар а да.

Акиев Хасолта талант йолаш болча, 1алаьо камаьрша говзал сиха болча нахах ца1 цу говзала д1ахо геттара г1ына охе тарлуш вола художник ва. Х1ьта талант йолаш волча сагагорв хьадехар дукхаг1 е ма дуйий, хако хьахьокхаргда из цуьга кхоачаш миштa дулу.

В. ГРИГОРЬЕВ,
художник.

ЛОРАЕ УНАХЦIЕНО

ХIАРАНЕ ДЕКХАР

Хозахетар пхьоаллаг1а мaй хьат1акхоачача хана вай город б1аргейча. Ега ц1ена улицаш, церга басараш хьекха ц1еной предприятей, тикай хьалхашкахьара оаг1ош. Цу доллача х1аманаша г1адвугар.

Цхьабакъда, пхл т1ехьаг1а дена д1абахараш шу буьт мара беце а вай города сибат ч1оаг1а хувцаденнад. Цхьайолча домоуправленей, предприятей, тикай, тоамвайхи машинаькъайи йастошка йоарх1амия, лазараш хьеду баьшаиа яьннай, улицашка духха нувхаш 1айнай, х1аьта цар территореш б1ехьо, шозий гулду, йоасарал дальнна лела ж1алеш, никашия г1аувэ. Из да ахкан хана, чеига лазараш хьара кхерам боккха болча хана.

Къаьстта кхерамечча хьал т1а да ц1аналаш санитарни пхьалхаллая хьокхаме хила езаш йолча дуккхача торговлейн общественни кхачанe предприятей санитарни хьал. Масала, дукха 1айнача тарал хоттое къайлаьккхай респотребсоюза заготовительно - сбытовой база. (директор в. Исмаилов). Столовейн ресторанийн треста фабрика - кухне (директор в. Латыпов) територе нувхаш 1айнай, производственни цехаш б1еха я, дукха моттигаш цийслу канализаци болх ца беш соаш.

Кхы дикаг1ча хьал т1а яц столовейн ресторанийн треста (директор ков. Маилов) кхьйола предприятеш. Масала, №№ 3, 26, 5 йолча столовешка, «Волна» яхача кафе, Кавказ» яхача ресторана персонало ч1оаг1а теалхао х1аране шиа-шиа гигиена, оаг1аш б1еха ю, во делаю инвентарь, кхачах юхейиса д1ажаши таре шоай хаинахьа д1аккхаьш, х1аьта из бахьан долеш уж предприятеш цкъа санна дукхазза а санитарни служба д1акъайлад генеральни уборкен дезинфекция йита. Аьлча кхоечам ба, аллха укх 1970 шера д1акъавла 182 торговлен общественни кхачанна объект хилар, х1аьта цу предприятешкарча 585 болхлочо административни бехк оьыб.

7-аза бехктокхаме ваай столовейн ресторанийн треста № 15 волча столове директор Кременская, кхоаза — № 20 йолча столове директор Лазарев, шозза — фабрика - кухне директор Латыпов, кхьбараш. Цхьабакъда, селлара дукха бехктокхаме ухаэашпелхьа я дизсанитарни хьал т1о я «Грознефтехимзаводы» объединенe (нач. ОРС-а вов. Арутюнов) № 6, 8, 13, 23 йола тикаш «Октябрьнефть» ОРС-а цхьайола тикаш.

Воча санитарни хьал т1а дола баьцалхараши соми консервновощтрест. Бахача накаго дуллкэ хьина 1ооттадаь баьцадараша соми б1ехеча таза чу а долаш гувнаш а дьь латт Ленина, Первомайски, Мира улицашка, Черноречье поселке, цудухьа пар городерча улицай сибат доаду. Кхыча городашкa а санна баьцадараштея сомаш металлически е аралхий лараш еттаара хьакъехьа ена предложенеш йоллашехьа а, треста кулгалхоша х1андолла хьа уж хьаьйн, х1аьта из бахьан долаш лаьтта 1о а йоастaьъ йохк вeаттолаш, кабуц, кхыдола баьцахараш. Шиб хаинахьа в1ашт1ехьдаккхаш юхейиса х1амаш, тара д1акхухьилла, территори ц1еньелта.

Воча санитарни хьал т1а я города рынкай территореш (рынкай управляющий вов. Тепсаев). Къаьстта воча хьала т1а я санитарни культура дакъе хьоккхаме хила езаш йола города центральни рынок. К1оагиааш а дийнна латт асфальт, б1еха хий чу а сецаш, хий мела фонтанчикаш б1еха делаю. Дукхаг1болча продавецаш истолаш из хилар бахьан долаш лаьттара бохк соя, баьцадараш, кхьйола кхачан продукташ.

Керда павильонаш хьалъеш латтача моттигашка дукха нувхаш баьцадарех юхейиса йохкалуш латта х1амаши я. Дайнахь моттигаш во ц1енъю, баьцадарех юхейиса х1амаш рынка территоре т1а г1олла д1а-юха а тийса яда. Нувхаш чутесса яьшкаш тоъаш яц. Чеига хулача д1а-юха дулача лазарех бахача аьхха унахц1е во лораяра г1улакха боккхача лоарх1аме да 1айнача нувхех хандахьиахьа моттигаш ц1енъелга дика в1ашт1ехьдаккхар. Цхьабакъда, из шаьра хоиш дола х1ема кхетадац цхьаболча кулгалхоша, х1аьта из бахьан долаш города терраторех цхьайола дакъа нувхаш д1аккхуьсе кхалаш а ьь латт, нувхаш чуйола яьшкаш д1а ца хьош латташ дукха деноп доах.

1алаьмате воча санитарни хьала т1а я Октябрьски района №№ 20, 45, 47 участкай, «Октябрьнефть» НПУ, ЖКУ № 1 йолча домоуправлене территореш. Дог1аш дийлхача т1ехьаг1а хьаухa хий д1алестаду города къилбаседехьарче дакъа т1ора канал лепт1ача санитарно-техническиш хьал т1а оттаде из могаш коммунальни боахама городской отдел (вов. Анохов) лела кхо шу хилад, цу хьакъехьа городской совета исполкомо аь решени йолашехь. Иштта санитарни бокъонаш телхаборх аллха города санитарни служба административни бехктокхаме ээа домоуправленейн коммунальни предприятейн 96 кулгалхо. Шозза бехктокхаме ээа домоуправляющеш Н. П. Гелиева, Х. С. Солтыханов, кхьбараш.

Города промышленни предприятей цхьаболча кулгалхоша мелбалайтаб шоай предприятей территореш дикача санитарни хьал т1а лелаира лоаттабу т1ахьожам. Масала, производственно-толарни контора 16-чен, 17-чен установкай участие хи 1амаш, хоттa латт лахи. Антисанитарни хьал т1а е Новогрозненски межкдаьтта чаккхоахача завода №№ 1, 3, 5, 6, йолча цехий, центральни заводской лабораторе территореш т1а латта нувхаш чуккъуьса яьшкаш. Грозненски межкдаьтта чаккхоахача заводе а Радиозаводе а в1ада теркалдеш дац территореш нувхехи йоарх1ехи ц1енъяра дейлаш.

1алаьмате ч1оаг1а дегаве а г1ирсаш хьалдеча моттигашка массанахьа хьал-1о кхийсача лаьттан доккхий гувнаш, г1ишлой материалаш, оборудовани, механизмаш латташ хилар е г1аш а, е машенаца а д1а-юха ваха йиш йоацаш йола Старопромысловски районерa «Грозгазстрой» треста предприятей территореш. Кхы дикаг1ча хьал т1а яц кхо шоай доалахьара ц1еной хьалдеш йола къаьст-къаьстта улицаш а.

«Город Грозне санитарни порядок лоатт1ара хьакъехьа» 1970 шера 18 июне аь решени кхоачашъяра т1ахьожам лоаттабелга къахьегамхой депутатий Грозненски городской Совета исполкомо т1адаллад къахьегамхой депутатий городскойн районийн советий исполкомий коммунальни боахама отделашта, чурча г1уллакхай районин отделашта, города санитарни службана, уличнe комитеташта, квартальни уполномоченнешта, санитарни дружинашта. Хала хете а, белгалдаьккхиза дийлац, лакхе белгалдаьь решени кхоачашъяра т1ахьожам лоаттабелга т1адалларашa санитарни бокъонаш телхаерашта административни воздействи яра ца доаг1аш г1улакх деш ца хилар.

Парте городской комитета бюроси Грозненски горисполкомох цхьана баьча, сопамаг1а городе х1ара бетта шоллаг1ча ц1аьраскадийнахь санитарни ди чаккхдаккха оттадаьд. Х1анз доаг1а санитарни ди 14 августе чаккхдоаккхерг1е. Цу дайнахь городе бахача бераш гача наха хьинарт1ача тайпара дакъа лаца деза х1ара предприятe, х1ара улица т1а, х1ара ков йиала санитарни порядок оттайра.

Вай из сихаг1а ме ху тешам дукхаег1а хургба вайна дизентери, санна дола чеига хула д1а-йоте дуьла кхераме лазараш де хилаш.

Санитарни ц1ено оттаяра чаккхйоккха мероприятеш къаьстта лоарх1аме хилар х1ара грознецо кхетадергдола г1улакх де зеза.

Л. САМОЙЛОВИЧ,
Грозне керттера санитарни [illegible]

ГДР. Республике хьадаьд шорта витамине белкаши йовлаш, атта дег1ех латташ дола цьккхеа кхачан продуктайн керда сорташ. Цу дакъе доккхий х1амаш кар1г1зува Потсдаме юххерча Рэбрюккерда ялат чаккхдахара дешай Институтa болхлошта. Цигаьча кийъеш а производства х1инзара технологи а Институте ц1ака керда бола бувааш лоаттабу дуйен 25 межкарча дер санна йолча 1аздахоххама учреждениешка.

СУРТА Т1А: хьорри крахмал дикал къоистеш ба Института болхлой.

АДН — ТАСС сурт.

КЕРДА КНИЖКАШ

Укх дешошка Нохч-Г1алг1ай книжни издательства арадаьккхад г1алг1ай къоначо поэта Арчаков Тухана «Хетолг» яха стихай сборник. Книжкана юкъейхай «Дуне мела», «Ленин латт са юрта», «Йовргьяш сийлe», «Наж» яха а кхьйола а стихотворенеш. Поэта хьалхара сборник да из.

Цу книжни издательстве иштта эрсий меттала арадаьккхаа Орджоникидзен Кировен воикха новкъост хиннача, Къилбаседа Кавказе, къьастта Нохч-Г1алг1айче Советий 1аьдал оттадеш ч1айча гвардейцаштеа контрреволюционераштеа дуьхьал лоаттабьча къовсама хьадале лелаярех волча Гикало вахаради цо бьча революционни балхахи дола Шипулиий язьдъ «Гикало» яха брошюра. Хьат1аахуьча т1ехвенна боккха патриотически кхетам хургболаш, вай къае лаьттача граждански т1ема исторе дукха х1амаш довзийтаргдолаш яздь да из книжка.

Эрсий меттала арадаьккхах философски 1илмай кандидата Гурева яздъ «Дьн вахара бакъдари» яха брошюра. Атеистически пропаганда еча агитатораштеа лекторашта дукха пайдане х1айа хургдолаш яздьа брошюра.

Ч. ЮСУПОВ.

ЦХЬАЬККХА ТИКА ХЬАЙИЙЛЛАЙ

В. И. Ленинен Х. Нурадиловен улицаш в1ашкохаттача хьейийллай ийдархова шоаш г1улакх ду № 13 йола гастроном. 2-ча гастронома филиал я из.

Хоза, еррига х1ане яц аьнна кизгех аь я керда тика. Цудухьа сийона, самукъане а д1ачувьача.

Техника т1ехьарча кходачох пайда эцаш хьалтъача гастрономе ц1е мел ьккха товар да. Ас тройни, кондитерски говзаш т1а б1ирт т1аьттаргболаш латт Грозненски ньахк еча комбинатo хьаь массеха тайпара мерза торташ, печенеш, з1ашкеда, къыгача хьажатех дьеча т1ормешка йа б1аь граммаш хула шоколади конфеташ, карамель. Хоза пайда, да «Подарочниe» яхе д1амигача чемодана хьесаперча к1опилга ут улла коньяк, 5 сом 55 кепиг доаккха «Лезгинка».

Товараш эцаш доаш ха ц1еззиг1а хургйолаш шиь кесса я болх беш.

— Х1анз санна шортта товараш а долаш, ийдархоша баркал а оалаш болх бе дага да тхо т1айоаг1ача хана е. — йоах цу тика заведующе Сухомлинова Антонина Ивановнас.

З. ДОШУХАНОВА.

РАДИОЛАДУВГ1АРИЙ КОНФЕРЕНЦИ

Дукха ха йоацаш Ведане районни культура ц1аг1а радио ладувг1арий конференци хилар. Республикански радио балхах лаьца доклад йир цига радиовещание керттерча редакторе Галаев Хьасана. Х1анз шоаш кхоачашдеча дехкарехи д1ахо шоаш де лерх1арехи лаьца дийцар цо цига.

О. ШАДИЕВ.

ХАОТТАМ

Тахан республике г1оллеи Грозне хувцалуш морхаш а йолаш, йоачаи а йоалаш, малхбоалехьара г1аьххьача боарам мух а хьекхаш ха хила а фегара температура республике г1олла 28 — 33, Грозне 31—33 градус йоакха йолаш хила а таро. Д1ахорча шиа дени шиа бусы хувцалуш морхаш а йолаш, дукхаг1ча дакъе йоачаи а йоалаш, лостамаш хувцаш, г1айло, г1аьххьача боарама кхоачаш мух а хьекхаш ха хила а фегара температура буйсанна 13—18, деношка 26— 31 градус йоаьхал йолаш хила а таро.

Метеостанци.

Редактор
М. К. ЛЬЯНОВ.

ДУНЕ ЦХЬАН К1ИРАГ1А

ЕВРОПЕРЧА МАШАРЕН КХЕРАМЗЛЕНИ ЛАРД

Укх к1ираг1а дуьне т1а ч1оаг1а г1оръьяна юцаш я СССР Министрий Совета Председателa А. Н. Косыгина США президентага, Франце президентага, Великобритане премьер-министрага исторически Потсдамски соглашенe ааь 25 шу дизарца дувзаденна яхьийта послани.

Послании хиэатохаш йолча дойсол дехьарча прессе эттара хьалхарча арг1анна белгалдоахих. Посдама кхоттерa принципаш х1ана а т1ехьа Европерча. т1ом чаккхбьаннача т1ехьаг1аьча машара лоаттама ларда хилар. Уж принципаш х1анз кхоачашъьо дуьнен шоллаг1а т1ом бахьан долаши т1ом чаккхбьаннача т1ехьаг1а дег1аахаради хьахиина х1инзара европейски дозанаш, политически реальносташ хувцадургйоацилга бакъдаь т1аьцара, европейски континенте тешаме кхерамзле 1алашъяра мел долаш да.

«Праце» яхача чехословацки газете яздy, Европе политически дег1аяро тешал ду Потсдамски соглашении континенте машарал кхерамзленнел лард еала цуй керттера принципаши вахара низ болаш хилар. Датски «Ланд ог фольке» белгалдоаккх, Потсдамски соглашене шиэ актуальность йоаииза хилар. «Фашизм эша а яь советски халкъо яьккха сийлахь йоккха котало, — йоах «Норшенс — фламмаь» яхача шведски газета, — хьалха а санна дуьнен халкъашта юкъерча хьала ялиани ещ йола исторически факт ия. Парижски «Юманитэ» белгалдоаккх Советски Союз Потсдамски соглашенешта тешаме хилар, европейски кхерамзле ч1оаг1ьяр дукъа советски правительства лерраг1а къовсам лоаттабеш хилар.

А. Н. Косыгина белгалдаьккхад, яздy малхбузенгерманские «Вестфелише рундшау», Советски Союз европейски кхерамзлен ларлаш ч1оаг1ьяна, дуьнен халкъашта юкъе шерра цхьана леладу г1улакхаш дег1аьхкуьлара, цу г1улакхна къоастае эзаш йола актуальни проблемаш еррига Европа юкъарча форуме юцара т1ехьа латташ хилар.

РАСИСТАШИ НАТО-и

5 августе 1уйрейна Африка къилбехьарчарех йоккхаг1йола т1ема-форда база уллача Саймонтаунски бухтера ара а яьнна. Атлантики хи т1а яьлар т1ема-форда маневрашка дакъа лаца йолхача т1ема кемай группа. Къилбехьен - Африкански Республика кемашта цхьана маневрашка дакъа лоацаш да Британски флота кемаш: «Оберон», «Кашалот» яха хи к1ал г1олла лела лодкаш, «Ораа», «Юриалес» яха ши фрегат, х1аьта иштта форда авиаци.

Белгалдоалаш х1ане да, уж маневраш еш хилара хьакъехьа къилбехьенафрикански расистамта ше юха а герз тела доленаилга английски правительства хьахьийнача т1ехьаг1а шоллаг1ча дийнахьа х1ана дацар аьнна Преторе хьакхайкадаь хилар. Африкански континента къилбехьене английски политика, еттача ч1ог-ч1ерагаша хьежаш болча эзембоаргараша цу фактах цхьа бахьан доацаш лаьрх1адац Форстера режимаца ше леладу г1уллакхаш шерде безам болаш Лондон хилара дола эхь цхьаькха цхьа тешал а.

Цхьа Англи хилла 1ац тахан къилбехьенафрикански, рейхана оаг1ув белла безам болаш. Укх т1ехьарча хана ЮАР-а расисташтара бувзамаш ч1оаг1дарца бола безам лакхбенна Америка В1ашаг1кхийттича Штаташка, Малхбузен Германе, Къилбаседаатлантически блока кхьча межкашка. Малхбузен империалистически г1озараша гуччахьа цхьана г1уллакхаш леладу Преторе режимаца, цунах Африкера шоай хьаштаж хьалкхоттедара бола белгалара тешам а лоархIаш.

НАТО державай уж лоархIамаш расистий шоай плаваштара а хийра дьянадац. Цхьа бахьан доацаш дац укх т1ехьарча хана НАТО-на юкъе т1олтах Преторе каст-каста дувцаш хилар. «Дейли мейл» яхача лондонски газета дукха ха йоацаш яздора, шийна дагалетта из г1улакх кхоачашдара Преторий кийча я къилбаседаатлантически блока командованена к1ал шиэ герзашцара низаш д1аоттадe. ЮАР-а территоре т1а натовски б1ув контингент д1аоттайта. НАТО т1ема - форда низа мукъаьг1а Саймонстаунера база а Къилбехьен Африкера кхыйола порташ а д1аяла. кхиш. Цунна меттел расистама ц1алех шоаш НАТО системана юкъехьолла а «моллаг1ча тайпара а ЮАР-ах латар НАТО мехкех латар санна лоархIаргда» аьнна шоашта тешам дулга а.

ИСПАНИ: РЕПРЕССАША НОВКЪОСТАЛ ДАЦ

Официально йийхка йолланехьа а, кхиза репрессеш еш чехьа а, укх т1ехьарча хана Испане г1олла х1аьржай забастовкай керда талг1е. Шозза забастовка яьй мадридски метро болхлоши. Царна солидарность хилар белгалдоаккхаш столицерча автобусий водителаша а иштта болх сацийтаб е шоай машинаш городе г1олла геттара шортъь дедавьй. Дуккхача городашка юха а забастовка яьй г1ишлошьераша. Забастовкаш кхайкаьй Астуриерча горнякаша, Барселонерча портовой болхлоша. Укх денош гучаделар, оалха цхьан Астуриа кхача провинне укх т1ехьарча ялх бетта 120 эзар сага даькъа а лоацаш 96 забастовка хиина хилар.

Испанера ц1анкха а, доаца болаш хоамаш ца ухе а, законъоалаьча факташа шаьра хьахьокх, испански къахьегамхоша шоай вахара бокъонаш хьашташ х1анз лоаттабеча къовсама масштабаш мел йоккхий я. Из къовсам т1а-т1а ч1оаг1ьлу къахьегамхой хьал воаг1а хилар, кхачан продукташка, коммунальни г1уллакхаш дарга, транспортага, почтовие кхачен г1уллакхашка бода мах лакхбалар бахьан долаш.

Мехка ж1азал а лоаияа я хьоальй забастовка яьйя Гранадерча г1ишлошъераша 1аьдалаша кхо болхло ве а вуеш, массехк иттаннена чоянаш а еш ахкаг1ча тайпара дьиьча доаиэ. Х1аьта я, къизача репрессеша катдаьдац забастовка яьрий дешал. Полиции низаш дара жоп луш г1ишлошъераша массане юкъера забастовка кхайкадьй. Царна солидарность йола кампани йолалай Севильерча, Барселонерча, Хихонерча, кхьча городашкарча къахьегамхоша. Хоамаш кхьчаш митингаш, пакеташ в1ашаг1тохара, листовкаш йоаржайра, забастовка еш болча г1ишлошъераштa ахча гулдара хьакъехьа. Болхлошта тоаш гохаpa дукхьала протест ечa белгалонаг1а цхьана чаккхдаха г1уллакхаш кийчдара Мадрида цэгароде гулбелар «болхлой комиссей» (легальни йоацача профсоюзий) кулгалхой. 1аьдалаша, царна т1а а геттаденна, 30 сагу лаьцав.

Испане Компарте хоадамболаш йола протест яьй Гранаде болхлой ц1ий 1одехайтарах болхлой лидераш лувцарах, дукхьала. Гранаде лаьча зуламашта бехке бараштa 1азап деллен дийца профсоюзни активисташ хьахеиилел хьадийхад профсоюзий Дерригдуьнен федерации. Советски Союза а дукхача кхьча мехкий а профсоюзаша.

Къахьегамхоша шоай бокъонаг1а д1адехараштем бахача дуккхача наха юкъе франкистски режимана духьалара оппозици дег1аахараи жоп луш кхерадена 1аьдалаш х1анз а репрессешка кхуалаш да. Цхьабакъда, ц1ий мехкадеча террора д1ахо кхы т1а а ирьо мехкара социально - политически кризис.

И. ЛАПИЦКИЙ,
Г. СКОБЕЛЕВ,
(ТАСС).

Доалал дехьара

КНДР столица — Пхеньянерча йоккхача театра здани.
В. СОБОЛЕВА сурт. ТАСС Фотохроника.

КАМБОДЖЕРА ХЬАЛ

ПАРИЖ. 8 август. (ТАСС). Информационни агентсташа дечa хоамаша тешал ду Камбоджа патриотически низаша герз кара а яйца сайгонски марионеточни дуьне пномпенски режима эскарал дукхьала лоаттабу къовсам ч1оаг1бенна хилара. Франс Пресс яхача агентства дича хоамашкара гуш ма дарра, д1ахо а мира т1амаш латт Центральни Камбодже, боккхача стратегически лоарх1аме йолча города Скуна районе. Х1анз патриотий кара йолча цу городе г1олла чаккйоал Пномпена 1аьдалаша эскар, т1ема г1ирс, т1ема кхоачам Компонгтяме (риттa ц1и болча административни центре) т1анйиза автомагистраль.

Т1ом латт иштта, Франс Пресс корреспондента яхачох, мехка къилбаседехьарча пхе провинцерчa йоккхаг1йолча, х1анз укх сахьтa пномпенски 1аьдалий т1аьхожама к1ал ца1 мара йоацача городе Компонгтхоме а.

Информационни агенсташа дечa хоамег1а, патриотий отрядаша атака яьй Преклуонг яхача камбоджийски столицера пал километр д1ахо уллача моттигерча противника позицешта. Уж иштта т1ахьаьлхаб Пномпенера д1а 13 километр йолча т1ема сиддо а. Патриотически низаша дикка ходуш х1амаш етт противника Компонгтрабекера хлуба малхбоаленгахьа уллача районе а Къилбехьен Вьетнамцарча Камбоджа доазонна йисте ядача массехк моттиге а.

ХАНОЙ, 8 август. (ТАСС). США империалисташа американски хулхашта юкъарчал доацаш новкъостал дара тактически самолеташ яйтаро. Камбоджа територена бомбаш чуетталь даьй дарон камбоджийски халкъа духьалдара США зуламаш кхьы т1а и а1самдоахилга мара кхьы х1ама дац, язду тахан, «Кван дой вии зань» яхача газета. США империалистий камбоджийски авантюрерча цу кердача г1ано, белгалдоаккх газета, кхьы а дуккхаг1а ч1оаг1ьерг1ъ Камбоджа халкъен дуьнен т1арча прогрессивни хьакъийн эг1аза.

ОАР-ан ИЗРАИЛАН ЮКЪЕРА Т1ОМ ХАННА СОЦАБАР

КАИР, 8 август. (ТАСС). ОАР-а кхьча мехкашарча г1уллакхий министерства хоам хьакхайкабаьб МЕН агентства. Цу т1а йоах, ОАР-ан Израилан юкъера дов 90 дийнахь соцадар ч1оаг1лу 8 августа Каирски ханах бийсанна 1 сахьат (7 августа Гринвича ханах 22 сахьат) даьлча.

Ладувг1а, хьажа

РАДИО

11 августа

6.30 — Юрта 1уйре (эрсий меттала). 6.46 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва 7.20 — «Грозненский рабочий» «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.29 — «Серпало» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачай программа. 8.22 — Грузински халкъа илли. 8.45 — Радиоладувг1аркой письмойх дола концерт. 9.00 — Москва. 16.00 — «Тарка таалг1еш» (г1алг1ай меттала) 16.20 — «Къона т1ехье» (г1алг1ай меттала). 16.35 — «Лакхача ц1ерo дикхарийла ву» яха радиокорреспонденци. (г1алг1ай меттала). 16.50 — Спектаклашцара ашараш. 17.15 — «Динах тешараштa къьаст - къьаста болх бо» яха беседа (нохчий меттала). 17.30 — Керда хоамаш (г1алг1ай меттала). 17.43 — «Вай индустриальни мохк» (эрсий меттала). 18.00 — «Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.30 — — Беседа «Личная гигиена» (эрсий меттала). 18.40 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

12.00 — Школьни каникулий деношка «Капроновой цхьаралаш» яха художественни фильм «Чин дикка сина экзамен» яха телевизионни фильм. 18.00 — Передачай программа. 18.05 — Телевизионни керлахарш. (нохчий, эрсий меттала). 19.15 — Спортивни дневник. 19.25 — Киножурнал. 19.35 — Ха кхачанза бераш. 19.55 — Шеана бераш. 20.15 — Дуьненхалкъашта юкъера обозрени. 20.25 — «Масса яха масса 1аь» яха художественни фильм. шоллаг1а сери. 21.30 — Передачай программа. 21.36 — Джалила ц1ерах долча оперни балетни Казански театра, хургйолча гастролашка. Передача.

РАДИО

12 августа

6.30 — Юрта 1уйре (нохчий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.30 — «Ленина кива» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачай программа. 8.30 — Лист. Произведенеш. 8.45 — «Халкъа дешара» лакхера бала» яха беседа (эрсий меттала) 9.00 — Москва 16.00 — «Экономика» къахьегара партийни йоакхо» яха беседа (г1алг1ай меттала). 16.15 — «Болхлой вахар» (г1алг1ай меттала). 16.45 — Г1алг1ай ашараш. 17.00 — «Къонахи» (нохчий меттала). 17.30 — Керда хоамаш (г1алг1ай меттала). 17.43 — Нохчий ашараш. 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.30 — Ашараш 18.40 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

12.00 — Танзкий «Орджоникидзевска театра «Лежебока» яха спектакль (нохчий меттала). 13.16 — Короткометражни фильм. 18.00 — Передачай программа. 18.05 — Берашта фильм. 18.25 — Юртара вахар (нохчий меттала). 18.35 — Телевизионни керлахарш. 19.10 — Хоамаш. 19.25 — Шоана бераш. 20.05 — Республика кхашка. 20.15 — «Девушка в черном» яха художественни фильм. 21.45 — Передачай программа. 21.50 — Бранислава Нушича ши комеди. 22.35 — Спортивни гимнастикех йола СССР кубок.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (2-г1а этаж). Телефонаш: редактора—3-44-86; оршкторе зам. — 3-39-11; бехктокхама секретаре — 3-34-38; партийни вахари, культурaн, промышленностен отделий — 3-42-30; Юрта боахамий письмойн отделий — 3-42-28.
«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революции проспект, 7/34.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (2-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-86; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.
Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/34.

СФ5168. Заказ № 6883.